

Beslutsförslag

**Kommunfullmäktiges beredningsorgan
för beredning av revisionsberättelser
för år 2015**

Datum 2016-04-07
Dnr KS 2016/0144

Till Kommunfullmäktige

Revisionsberättelser samt ansvarsprövning för år 2015 avseende Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Österåkers kommun samt vissa organisationer där Österåkers kommun är ägare eller annars har intressen

Beslutsförslag

Kommunfullmäktiges beredningsorgan föreslår Kommunfullmäktige, med återopande av revisorernas uttalande i fråga om ansvarsfrihet, besluta

1. Bevilja ansvarsfrihet för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Österåkers kommun avseende verksamheten för år 2015.
2. Uppdra åt Österåkers kommuns ombud att vid årsstämma för Armada Fastighets AB och Roslagsvatten AB rösta för att bevilja styrelsen och verkställande direktören ansvarsfrihet avseende verksamheten för år 2015.
3. Beviljar ansvarsfrihet för direktionen i Kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret avseende verksamheten för år 2015.
4. Beviljar ansvarsfrihet för styrelsen i Samordningsförbundet Södra Roslagen avseende verksamheten för år 2015.
5. Uppdra åt Österåkers kommuns ombud att vid årsstämma för Stockholmsregionens Försäkring AB, AB Världsljus, Visit Roslagen AB och Brännbacken Återvinning AB rösta utifrån revisorernas uttalande i ansvarsfrihetsfrågan avseende verksamheten för år 2015.
6. Uppdra åt Österåkers kommuns valda ledamöter i Kommunalförbundet Norrvattens förbundsfullmäktige att rösta utifrån revisorernas uttalande i ansvarsfrihetsfrågan avseende verksamheten för år 2015.
7. Notera till protokollet att ledamöter och tjänstgörande ersättare ej deltagit i fullmäktiges behandling eller beslut avseende revisionsberättelser eller ansvarsfrihet för den nämnd/styrelse/bolag eller organisation som de innehaft uppdrag i under år 2015.
8. Notera till protokollet att ledamöterna i det tillfälliga beredningsorganet i sin beredning av ärendet om revisionsberättelser samt ansvarsprövning, inte behandlat den eller de eventuella nämnder/styrelser/bolag eller organisationer i vilken/vilka de innehaft uppdrag under år 2015.
9. Notera Revisorernas redogörelse avseende verksamheten i Österåkers kommun för år 2015, till protokollet.

Beslutsförslag

Bakgrund

Enligt Kommunallagens bestämmelser ska de revisorer som kommunen utser för granskning av den kommunala förvaltningen varje år till Kommunfullmäktige avge berättelse med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående budgetåret. Om anmärkning framställs ska anledningen till detta anges i revisionsberättelsen. Revisionsberättelsen ska också innehålla ett särskilt uttalande huruvida ansvarsfrihet tillstyrks eller ej.

Bestämmelserna i Kommunallagen beträffande revision och ansvarsprövning innebär även att fullmäktiges beslut om att bevilja eller neka ansvarsfrihet ska motiveras om det inte är uppenbart obehövt. Motiveringen syftar till att göra tydligt vilka omständigheter som legat till grund för fullmäktiges beslut. Kommunfullmäktiges tillsatta beredningsorgan för beredning av ärendet om revisionsberättelser för år 2015 har tagit del av revisionsberättelser och i förekommande fall, granskningsrapporter, för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Österåkers kommun, Armada Fastighets AB, Roslagsvatten AB, Kommunalförbundet Storstockholms brandförsvär, Samordningsförbundet Södra Roslagen, Stockholmsregionens Försäkring AB, AB Vårlyjus och Visit Roslagen AB. Kommunfullmäktiges tillsatta beredningsorgan utgår från att de rekommendationer och påpekanden som revisorerna fört fram mot vissa nämnder, styrelser och bolag föranleder att man där ser över verksamheten för eventuella åtgärder.

Revisorerna har för Kommunstyrelsen och övriga nämnder tillstyrkt ansvarsfrihet. Mot bakgrund härav föreslår Kommunfullmäktiges tillsatta beredningsorgan att Kommunfullmäktige beslutar om att bevilja ansvarsfrihet för Kommunstyrelsen och övriga nämnder avseende verksamhet för år 2015.

Revisorerna har för Armada Fastighets AB och Roslagsvatten AB tillstyrkt ansvarsfrihet. Mot bakgrund härav föreslår Kommunfullmäktiges tillsatta beredningsorgan att Kommunfullmäktige beslutar om att uppdraga till Österåkers kommuns ombud att rösta för att bevilja ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören avseende verksamheten för år 2015.

Revisorerna har för Kommunalförbundet Storstockholms brandförsvär tillstyrkt att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionens ledamöter samt de enskilda ledamöterna i densamma. Mot bakgrund härav föreslår Kommunfullmäktiges tillsatta beredningsorgan att bevilja ansvarsfrihet för direktionen i Kommunalförbundet Storstockholms brandförsvär avseende verksamheten för år 2015.

Revisorerna har för Samordningsförbundet Södra Roslagen tillstyrkt att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2015. Mot bakgrund härav föreslår Kommunfullmäktiges tillsatta beredningsorgan att bevilja ansvarsfrihet för styrelsen i Samordningsförbundet Södra Roslagen avseende verksamheten för år 2015.

Revisionsberättelser finns upprättade för Stockholmsregionens Försäkring AB, AB Vårlyjus och Visit Roslagen AB. Revisionsberättelse kommer att upprättas för Brännbacken Återvinning AB. Mot bakgrund härav föreslår Kommunfullmäktiges tillsatta beredningsorgan att uppdraga åt Österåkers kommuns ombud att vid årsstämma för Stockholmsregionens Försäkring AB, AB Vårlyjus, Visit Roslagen AB och Brännbacken Återvinning AB rösta utifrån revisorernas rekommendation i ansvarsfrihetsfrågan avseende verksamheten för år 2015.

Beslutsförslag

Revisionsberättelse kommer att upprättas för Kommunalförbundet Norrvatten. Mot bakgrund härav föreslår Kommunfullmäktiges tillsatta beredningsorgan att uppdra åt Österåkers kommuns valda ledamöter i Kommunalförbundet Norrvattens förbundsfullmäktige att rösta utifrån revisorernas rekommendation i ansvarsfrihetsfrågan avseende verksamheten för år 2015.

För de organisationer för vilka det ännu ej upprättats revisionsberättelser i tid inför Kommunfullmäktiges sammanträde den 25 april 2016 är det beredningsorganets rekommendation att dessa anmälas på ett kommande fullmäktigesammanträde.

Bilagor

1. Revisionsberättelse för år 2015 samt revisorernas redogörelse för år 2015 avseende Österåkers kommun
2. Revisionsberättelse samt granskningsrapport för år 2015 avseende Armada Fastighets AB
3. Revisionsberättelse samt granskningsrapport för år 2015 avseende Roslagsvatten AB
4. Revisionsberättelse för år 2015 avseende Storstockholms Brandförsvaret
5. Revisionsberättelse för år 2015 avseende Samordningsförbundet Södra Roslagen
6. Revisionsberättelse för år 2015 avseende Stockholmsregionens Försäkring AB
7. Revisionsberättelse för år 2015 avseende AB Vårlyjus
8. Revisionsberättelse för år 2015 avseende Visit Roslagen AB

Ingela Gardner

Ordförande för beredningsorganet för beredning av revisionsberättelser för år 2015

Försättsblad bilaga I

- Österåkers kommun

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2015

Vi har granskat Kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och genom utsedda lekmannarevisorer i Armada Fastighets AB och Roslagsvatten AB och deras dotterbolag och genom särskilt utsedd lekmannarevisor i Brännbackens Återvinning AB, även verksamheten i dessa företag under år 2015. Granskningen har vad avser kommunen och dess koncernroll utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt gett det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2015". Därtill redovisas de sakkunnigas rapporter i särskild bilaga.

Av årsredovisningen framgår att årets resultat för kommunen uppgår till 76,8 mnkr, vilket är 15,8 mnkr lägre än föregående år. Resultatet är 0,4 mnkr bättre än budgeterat resultat. Kommunallagens balanskrav är uppfyllt.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som delvis förenlig med fullmäktiges finansiella mål. Bedömningen grundar sig på att tre av fem mål bedöms som uppfyllda och att två förväntas uppfyllas under mandatperioden.

Utifrån redovisningen av de verksamhetsmässiga målen i årsredovisningen gör vi bedömningen att det är svårt att uttala sig om huruvida måluppfyllelsen är förenlig med fullmäktiges mål. I förvaltningsberättelsen anges att kommunens verksamhetsmål i huvudsak har uppfyllts samt att utförligare beskrivningar finns i respektive verksamhetsberättelse. Någon samlad bedömning kring hur resultaten förhåller sig till fullmäktiges mål redovisas dock inte.

Nämnderna redovisar sammantaget en negativ avvikelse mot budget med 8,5 mnkr (+1,3 mnkr 2014). Vård och omsorgsnämnden redovisar i likhet med föregående år det största underskottet. Underskottet är främst hänförligt till ökade volymer för hemtjänst och korttidsplatser. Vi ser allvarligt på det återkommande underskottet för Vård- och omsorgsnämnden och utgår från att nämnden vidtar erforderliga åtgärder för att stärka sin styrning och ledning så att en negativ budgetavvikelse undviks när budgetår 2016 sammanfattas.

AKF
ST
BO
al
JL

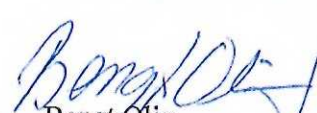
Vi **tillstyrker** att Kommunstyrelsen och nämnderna och de förtroendevalda i dessa organ **beviljas ansvarsfrihet**.

Vi tillstyrker också att kommunens årsredovisning godkänns. Den är i allt väsentligt upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Information om undantag och jäv

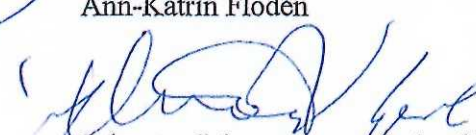
Bengt Olin har på grund av undantag och jäv inte deltagit i granskningen av Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Åkersberga den 7 april 2016

Bengt Olin

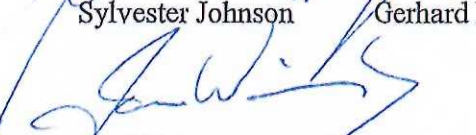

Ann-Katrin Flodén

Birgitta Halling

Sylvester Johnson

Gerhard Nuss

Bertil Olin

Jan Winberg

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Revisorernas redogörelse för år 2015

De sakkunnigas rapporter i olika granskningar

Granskning av årsredovisning 2015 inkl. övergripande ansvarsutövande

Granskning av delårsrapport 2015

Granskning av investeringsprocessen

Granskning av leverantörsregister

Granskning av nämndernas verksamhetsuppföljning

IT-revision Agresso

Granskning av ägarstyrningen i Armada och Roslagsvatten

Förstudie avseende psykosocial arbetsmiljö

Förstudie avseende långsiktig ekonomisk planering

Förstudie avseende övertagande av viss hälso- och sjukvård inom LSS

Granskningsrapporter från lekmanarevisorerna i bolagen

Revisionsberättelse för Kommunalförbundet Norrvatten

ÖSTERÅKERS KOMMUN

Revisorerna

Kommunfullmäktige i
Österåkers kommun

Revisorernas redogörelse för år 2015

Vi har under året granskat den verksamhet som bedrivits inom Kommunstyrelsens och övriga styrelser och nämnders ansvarsområden enligt särskild granskningsplan. Granskningen har skett utifrån den lagstiftning och det regelverk som reglerar revisorernas uppgift. PwC har biträtt oss vid revisionen. Syftet med granskningarna har varit att säkerställa att verksamheterna bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi har också granskat om räkenskaperna är rättvisande och om nämndernas kontroll har varit tillräcklig.

Nedan lämnas en redogörelse för de granskningar som genomförts under revisionsåret 2015. Kommunens verksamhet har dessutom följts kontinuerligt genom utsänt beslutsunderlag, protokoll och andra handlingar från Kommunstyrelse och nämnder. Revisorerna har även under oktober månad 2015 till Kommunfullmäktige avlämnat ett utlåtande avseende kommunens delårsrapport.

Väsentlighets- och riskanalys

En viktig och grundläggande del i revisionsprocessen är planeringen av revisionsinsatser. En utgångspunkt för revisionsplaneringen är bedömning av väsentlighet och risk inom verksamheterna. Revisionsarbetet skall inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning. Revisorernas granskning under 2015 baseras på genomförd bedömning av väsentlighet och risk.

Granskning av årsredovisning 2015

Av årsredovisningen framgår att årets resultat för kommunen uppgår till 76,8 mnkr, vilket är 15,8 mnkr lägre än föregående år. Resultatet är 0,4 mnkr bättre än budgeterat resultat. Kommunallagens balanskrav är uppfyllt.

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som delvis förenlig med fullmäktiges finansiella mål. Bedömningen grundar sig på att tre av fem mål bedöms som uppfyllda och två förväntas uppfyllas under mandatperioden.

Utifrån redovisningen av de verksamhetsmässiga målen i årsredovisningen gör vi bedömningen att det är svårt att uttala sig om huruvida måluppfyllelsen är förenlig med fullmäktiges mål. I förvaltningsberättelsen anges att kommunens verksamhetsmål i huvudsak har uppfyllts samt att en utförligare beskrivning finns i

respektive verksamhetsberättelse. Någon samlad bedömning kring hur resultaten förhåller sig till fullmäktiges mål redovisas dock inte.

Nämnderna redovisar sammantaget en negativ avvikelse mot budget med 8,5 mnkr (+1,3 mnkr 2014). Vård- och omsorgsnämnden redovisar i likhet med föregående år det största underskottet. Underskottet är främst hänförligt till ökade volymer för hemtjänst och korttidsplatser. Övriga nämnder redovisar i förhållande till omsättningen mindre avvikelser.

Granskning av ansvarsutövande

Granskningen syftar till att bedöma huruvida Kommunstyrelsen och nämnderna under året har arbetat på ett tillfredsställande sätt med styrning, uppföljning och kontroll av ekonomi och verksamhet samt om följsamhet finns till berörd lagstiftning och andra regelverk. Särskilt fokus har lagts på granskning av om de av Kommunfullmäktige antagna målen avseende verksamhet och ekonomi i Budget 2015 och plan 2016-2017 har uppfyllts. Granskningen har genomförts via studier av budget, protokoll och nämndernas samt Kommunstyrelsens verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser (nämndversionen) för 2015. Träffar har ägt rum med representanter för Kommunstyrelsen och samtliga nämnder/styrelser.

Utifrån genomförd granskning är vår generella uppfattning, när det gäller nämndernas måluppfyllelse, i likhet med tidigare år, att analys och motiv till bedömningar kan utvecklas. Samtidigt är vi medvetna om att kommunen under året genomfört ett utvecklingsarbete avseende en ny mål- och resultatstyrning för hela kommunorganisationen. Denna kommer att ha påverkan på hur mål framöver sätts och även hur de följs upp. Med detta sagt kan vi konstatera utifrån ovanstående sammanställning att några nämnder redovisar såväl underskott som en bara delvis god måluppfyllelse. Det gäller i första hand Vård- och omsorgsnämnden, Skolnämnden och Produktionsstyrelsen.

Prognossäkerheten har generellt varit god i styrelser och nämnder under året, med undantag för Vård- och omsorgsnämnden som i såväl juni som november underskattade storleken på sitt faktiska underskott.

Vi kan därutöver konstatera att nämnder och styrelser delvis haft en tillräcklig kontroll under året. Deras styrning, uppföljning och kontroll har varit tillfredsställande när det gäller att löpande hålla sig informerade om ekonomi och verksamhet under pågående år. Vi saknar emellertid en aktiv styrning när det gäller hantering av befarade underskott inom Vård- och omsorgsnämndens och Produktionsstyrelsens verksamheter, i form av beslut om insatser och åtgärder för att nå en budget i balans. Det noteras vidare att endast en nämnd, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, har antagit och följt upp en internkontrollplan under 2015. Samtidigt tog Kommunstyrelsen beslut om policy samt riktlinje för intern kontroll i november 2015, vilken anger att nämnder och styrelser ska upprätta en årlig internkontrollplan samt följa upp densamma. Genom den nya policyn med tillhörande riktlinjer bedömer vi att nämnder och styrelsernas kontroll över sin verksamhet bör komma att förstärkas.

Särskilda granskningsinsatser

De granskningar som redovisas nedan avser år 2015 men har i några fall slutförts under 2016.

Granskning av investeringsprocessen

Revisorerna har låtit genomföra en granskning av Kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll avseende investeringsprocessen.

Granskningen har avgränsats till att fokusera på Kommunstyrelsens interna kontroll avseende investeringsprocessen då de innehar närmare 95 procent av investeringsbudgeten år 2015. Tre större investeringsprojekt har valts ut för att ingå i granskningen. Dessa är Svinninge gång- och cykelväg, Täljö vägskäl samt Domarudden gång- och cykelväg. Granskningen syftade till att besvara följande revisionsfråga:

Är Kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll avseende investeringsprocessen tillräcklig?

Efter genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att Kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll inte i alla delar är tillräcklig. I bedömningen tas hänsyn till att det pågår ett revideringsarbete av nuvarande rutiner och riktlinjer i syfte att ytterligare tydliggöra och förankra investeringsprocessen utåt i organisationen. Vår rekommendation till Kommunstyrelsen mot bakgrund av granskningen är:

- att säkerställa att det finns enhetliga kalkylmetoder som används vid kalkylering av större investeringar och att dessa kalkyler inkluderas i beslutsunderlagen till investeringsbudgeten.
- att säkerställa att slutredovisning rapporteras till styrelsen för samtliga större investeringsprojekt samt att det finns rutiner för hur detta ska ske.
- att inta ett mer långsiktigt förhållningssätt till investeringsprojekten avseende uppföljning och åiterrapportering, utan att för den skull förlora den kortsiktiga kontrollen.

Granskning av leverantörsregister

Revisorerna har låtit genomföra en granskning avseende rutiner kring leverantörsregister och hantering av inköp och leverantörsfakturor för perioden 1 januari till 31 augusti 2015.

Granskningen syftade till att bedöma om Kommunstyrelsen och nämnderna har en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av leverantörer och leverantörsfakturor.

Den sammanfattande bedömningen utifrån granskningen är att den interna kontrollen är tillräcklig, men att det inom vissa områden bör vidtas åtgärder i syfte att ytterligare stärka kontrollen. Inom ramen för granskningen har inte identifierats några

indikationer på oegentligheter utifrån de dataanalyser och urvalskontroller som genomförts. Vi rekommenderar Kommunstyrelsen säkerställa att

- rutiner för hur förändring av leverantörsregistret dokumenteras
- förändringsloggar regelbundet tas fram och analyseras samt att utförda kontroller dokumenteras
- en spärr/signalfunktion i systemet införs för att säkerställa att leverantörer med ogiltiga organisationsnummer inte kan registreras
- all nödvändig information framgår av tecknade avtal samt att fakturorna är tillräckligt specificerade för att en god intern kontroll ska kunna upprätthållas

Granskning av nämndernas verksamhetsuppföljning

Revisorerna har låtit genomföra en granskning av nämndernas verksamhetsuppföljning.

Granskningen prioriterades med anledning av tidigare noterade utvecklingsområden vad gäller målstyrning i förhållande till fullmäktiges inriktningsmål, där uppföljning är en viktig del. Granskningen har syftat till att besvara följande revisionsfråga:

Säkerställer nämnderna en ändamålsenlig styrning och ledning av sin verksamhet som leder till att fullmäktiges övergripande mål nås?

Granskningen har omfattat tre nämnder: Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Vård- och omsorgsnämnden samt Skolnämnden, och inbegripit granskning av styrdokument och uppföljningsmaterial, intervjuer med dåvarande chefsekonom samt företrädare för aktuella förvaltningar och dialog med respektive nämnd.

Mot bakgrund av granskningen är vår samlade bedömning att nämnderna delvis säkerställer en ändamålsenlig styrning och ledning av sin verksamhet som leder till att fullmäktiges övergripande mål nås.

I och med att målstyrningen förändras inför 2016 är det för tidigt för att uttala sig om den utformning som valts kommer att öka nämndernas förutsättningar för styrning och ledning mot fullmäktiges mål. Vår rekommendation till Kommunstyrelsen är därför att låta utvärdera arbetet under 2017 i syfte att vid behov förfina och justera systemet för målstyrning.

Revisorerna kommer nogsamt följa utvecklingsarbetet och ta del av kommande utvärderingar och förändringar.

IT-revision Agresso

En granskning av ekonomisystemet Agresso har genomförts.

Syftet med granskningen är att bedöma om förvaltningen och den interna kontrollen i IT-driften av ekonomisystemet är tillräcklig. Agresso innehåller data som är kritisk avseende tillförlitligheten i kommunens finansiella rapporter (ex. del- och årsbokslut). Granskningen har även syftat till att granska huruvida kommunens finansiella data hanteras på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningen visar att även om den interna kontrollen avseende driften av Agresso i många avseenden fungerar väl, noteras två brister som vi avser att följa upp under 2016.

För det första noterades att den periodiska kontrollen av behörighet som genomförs årligen inte bedömer användarnas behörighetsnivå i Agresso. Vi rekommenderar att Kommunstyrelsen i sin periodiska kontroll, även inkluderar kontroll av att användare har rätt behörighetsnivå.

För det andra noterades att den process kommunen har avseende programförändringar inte innehåller dokumenterade delar avseende roller, ansvar, krav på test och godkännande. Vi rekommenderar att Kommunstyrelsen säkerställer att en relevant dokumentation kring rutiner för programförändringar (nya versioner) upprättas för Agresso.

Granskning av ägarstyrningen i Armadakoncernen och Roslagsvatten AB

En granskning har genomförts av ägarstyrningen av Armadakoncernen samt Roslagsvatten AB.

Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att Kommunstyrelsen i allt väsentligt utövar sin ägarstyrning och uppsiktsplikt på ett ändamålsenligt sätt gentemot Armadakoncernen och Roslagsvatten AB.

Vi har under granskningen inte iakttagit några allvarliga brister i ägarstyrning eller uppsiktsplikt, men lämnar följande rekommendationer:

- Målsättningarna i ägardirektiven för Roslagsvatten AB är i vissa avseenden otydliga och bör därför konkretiseras.
- Tydliggör bolagens måluppfyllelse visavi ägardirektiven i återrapporteringen till Kommunfullmäktige och Kommunstyrelsen.
- Tillse att former för dialog mellan Kommunstyrelsen och bolagen fortsätter utvecklas och formaliseras. Dokumentation från möten bör göras tillgänglig för ledamöterna i Kommunstyrelsen.

Förstudie avseende psykosocial arbetsmiljö

Revisorerna har låtit genomföra en förstudie med syfte att klarlägga om det finns skäl att låta genomföra en fördjupad granskning av den psykosociala arbetsmiljön i Österåkers kommun.

Förstudien omfattar kartläggning av nedanstående områden:

- Förekomst och resultat av medarbetarundersökningar
- Analys och handlingsplaner utifrån medarbetarundersökningar
- Analys av psykosocialt relaterad sjukskrivning
- Styrande dokument rörande psykosocial arbetsmiljö
- Rutiner för avslutningssamtal med avgående medarbetare

Mot bakgrund av förstudiens resultat avser vi i nuläget att följa och vid behov återkomma med en fördjupad granskning. Därutöver reser resultaten av den senaste medarbetarundersökningen, som redovisas i förstudien, frågetecken i några avseenden. En förhållandevis låg andel av medarbetarna uppgav sig ha "förtroende för kommunledningen" och relativt få upplevde ett "öppet klimat" i kommunen. Vi efterfrågade mot denna bakgrund kommunstyrelsens bedömning av nuläget i dessa avseenden, samt en redogörelse över eventuella vidtagna åtgärder för att öka förtroendet och skapa ett öppnare klimat sedan 2013, då undersökningen genomfördes.

Av Kommunstyrelsens svar framgår att styrelsen anser att problemen med den psykosociala arbetsmiljön inte längre kvarstår och att det inte föreligger någon anledning att vidta ytterligare åtgärder utöver dem som normalt åligger en arbetsgivare. Vidare anføres att en ny medarbetarundersökning kommer att genomföras under år 2016.

Förstudie avseende långsiktig ekonomisk planering

Revisorerna har låtit genomföra en förstudie med syfte att ge en bild av förekomsten av långsiktiga analyser, kalkyler och långsiktig planering i kommunen.

Sammanfattningsvis bedöms det finnas en känd process för långsiktig planering i kommunen och det finns övergripande kalkyler och analyser som sträcker sig upp till 10 år framåt och dessa uppdateras kontinuerligt, framför allt i form av dokumentet Underlag för långsiktig ekonomisk planering 2012-2022 (LEP 2012-2022). LEP används som underlag för budget och verksamhetsplaner.

Utifrån resultatet av förstudien avser vi att särskilt följa frågorna om kompetensförsörjning, hantering av flyktingmottagande och integration av nyanlända. Som ett led i detta arbete avser vi som ett första steg ta del av och studera den kommande LEP:en utifrån dessa frågeställningar. Förstudien har överlämnats för kännedom till Kommunstyrelsen.

Förstudie avseende övertagande av viss hälso- och sjukvård inom LSS

Vi har låtit genomföra en förstudie med syfte att kartlägga hur förutsättningarna ser ut inför kommunens övertagande av ansvaret för hälso- och sjukvårdsinsatser inklusive rehabilitering och habilitering som sker i bostaden och på daglig verksamhet för personer som omfattas av LSS.

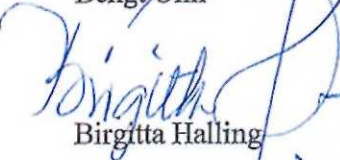
Motsvarande förstudie har genomförts i sex ytterligare kommuner i länet och i rapporten presenteras likheter och skillnader mellan kommunerna.

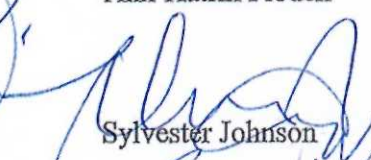
Sammantaget visar förstudien att det fortfarande finns ett antal oklarheter och risker som Österåker i likhet med övriga kommuner bör hantera och beakta i det fortsatta arbetet inför och efter själva överföringen. Riskerna som uppmärksammats återfinns på olika nivåer i den egna organisationen och i samarbetet samt samverkan med övriga aktörer. De potentiella konsekvenserna, om detta inte hanteras på ett korrekt sätt är bland annat att skatteväxlingen i slutändan inte anses täcka de behov som finns. Förutom risken för potentiella underskott kan en sådan konsekvens resultera i att fortsatt samverkan och samarbete i andra sammanhang påverkas negativt. Förstudien ger även indikationer på att kommunerna betraktar sitt ansvar enligt § 18 i hälso- och sjukvårdslagen på olika sätt och att de varierande lösningar som följer riskerar att hälso- och sjukvården inte blir en vård på lika villkor.

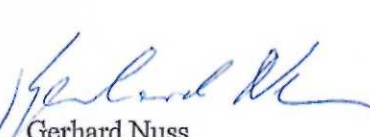
Åkersberga, 7 april 2016

Bengt Olin

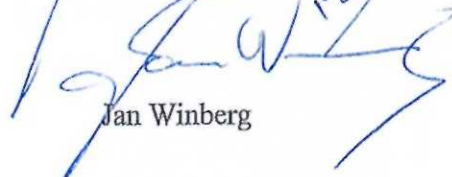

Ann-Katrin Flodén

Birgitta Halling

Sylvester Johnson

Gerhard Nuss

Bertil Olin

Jan Winberg

*Granskning av
årsredovisning
2015*
Österåkers kommun

Samir Sandberg
Sofia Nylund
Fredrik Birkeland
My Nyström

Anders Hägg
*Certifierad kommunal
revisor*

Mars 2016

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Revisionsfråga och metod	2
2.3.	Revisionskriterier	3
3.	Granskningsresultat	4
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	4
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	4
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	4
3.1.1.2.	Investeringsredovisning.....	5
3.1.1.3.	Driftredovisning	5
3.1.2.	Balanskrav	6
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	7
3.1.3.1.	Finansiella mål	7
3.1.3.2.	Mål för verksamheten	8
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag.....	9
3.2.	Rättvisande räkenskaper	9
3.2.1.	Resultaträkning	9
3.2.2.	Balansräkning.....	9
3.2.3.	Kassaflödesanalys.....	11
3.2.4.	Sammanställd redovisning	11
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	11

1. *Sammanfattning*

Vi bedömer att årsredovisningen huvudsakligen redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans (KL 8:5 a-b).

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som delvis förenlig med fullmäktiges finansiella mål. Bedömningen grundar sig på att tre av fem mål bedöms som uppfyllda och två förväntas uppfyllas under mandatperioden.

Utifrån redovisningen av de verksamhetsmässiga målen i årsredovisningen gör vi bedömningen att det är svårt att uttala sig om huruvida måluppfyllelsen är förenlig med fullmäktiges mål. I förvaltningsberättelsen anges att kommunens verksamhetsmål i huvudsak har uppfyllts samt att en utförligare beskrivning finns i respektive verksamhetsberättelse. Någon samlad bedömning kring hur resultaten förhåller sig till fullmäktiges mål redovisas dock inte.

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad enligt lag, normer och i övrigt god redovisningssed och att räkenskaperna är rättvisande. I granskningen har vi dock noterat ett antal avvikelser från god redovisningssed, bl.a. gällande periodisering av intäkter. Dessa presenteras i avsnitt 3.2.2. Vi bedömer att de noterade avvikelserna inte är materiella och därför inte påverkar vår bedömning av rättvisande räkenskaper. Vi förutsätter dock att noterade avvikelser åtgärdas under 2016.

I granskningen har noterats vissa avvikelser vad gäller tilläggsupplysningar. Dessa finns beskrivna i avsnitt 3.2.5.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas redovisning av sina uppdrag har inte granskats inom ramen för årsredovisningen utan ingår istället i granskningen av den övergripande ansvarsutövningen.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunen. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som tillhandahölls PwC 2016-03-15.

Rapportens innehåll har sakgranskats.

2.3. Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av kommunfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Fullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i all väsentlighet överensstämmer med kraven i KRL.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort hur ekonomin utvecklats de senaste åren. Kommunen bygger sin finansiella analys på den s.k. RK-modellen, modellen analyserar kommunens ekonomi med utgångspunkt i begreppet god ekonomisk hushållning. Nyckeltal redovisas för de senaste fem åren.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt KRL 4 kap 5 § skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. Under avsnittet "Finansiell analys" i förvaltningsberättelsen redovisas finansiella nyckeltal som soliditet och skuldsättningsgrad. Kommentarer kring risk och kontroll återfinns också, bland annat likviditet ur ett riskperspektiv, samt att då samtliga banklån amorterats utsätts inte kommunen för någon ränterisk. Nämndernas prognos per juni uppgick till 1,4 mnkr och per november till -9,7 mnkr. Slutligt resultat är därmed cirka 10 mnkr sämre än prognosen per juni.

Händelser av väsentlig betydelse

I respektive verksamhetsberättelse för nämnderna framgår kortfattat i punktform väsentliga händelser som skett under räkenskapsåret. Ingen samlad bild finns i förvaltningsberättelsen.

Förväntad utveckling

Förvaltningsberättelsen innehåller avsnittet "omvärldsfaktorer" som bland annat berör skatteunderlaget, befolkning, arbetslöshet samt arbete och sysselsättning. Under avsnittet "finansiell analys" finns en känslighetsanalys som redogör för hur fyra yttre faktorer påverkar kommunens ekonomi: skatteunderlagsförändring, förändrad kommunalskatt, löneförändringar och inflation. En mer utförlig framtidsblick återfinns i respektive nämnds verksamhetsberättelse, men då utan redogörelse för ekonomisk påverkan.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt

åldersindelad. Kommunen redovisar detta i avsnittet Personalredovisning under rubriken "hälsobokslut", där lämnas också uppgifter om frisknärvaro och friskvårdsbidrag.

Total sjukfrånvaro har ökat med 0,1 procentenhet sedan 2014 och uppgick 2015 till 7,0 procent. Långtidssjukfrånvaron (>60 dagar) som andel av total sjukfrånvaro har minskat, från 52,2 procent 2014 till 48,4 procent 2015. Det lämnas ingen redovisning av utveckling av sjukfrånvaron över tid. Det finns inte heller någon specificering av sjukfrånvaro för respektive nämnd i förvaltningsberättelsen.

Kommunen har ökat antalet årsarbetare från 1672 st 2014 till 1687 st 2015. Personalomsättningen (externa avgångar på egen begäran) är enligt redovisningen 12,2 procent, vilket är en minskning med 0,7 procentenheter jämfört mot 2014. Pensionsavgångarna har minskat något från 57 personer 2014 till 53 personer 2015.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en övergripande beskrivning av kommunkoncernens organisation och vissa upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen. Vi anser dock, i likhet med de föregående åren, att den sammanställda redovisningen med den gemensamma förvaltningsberättelsen bör utvecklas i enlighet med RKR 8.2. Till årsredovisningen finns verksamhetsberättelser för både Armadakoncernen och Roslagsvatten AB bifogade, enligt samma upplägg som för nämnderna.

Pensionsredovisning

Enligt RKR 7.1 ska upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser lämnas i årsredovisningen i syfte att ge en helhetsbild av pensionsförpliktelserna och förvaltade pensionsmedel. Vi bedömer att detta i likhet med tidigare år finns i tillräcklig omfattning.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar. Däremot kan redogörelse av vilka investeringar som gjorts tillföras nästa år.

I förvaltningsberättelsen under avsnittet Finansiell analys finns en redogörelse över den samlade investeringsvolymen för året, samt en redovisning per nämnd.

Årets nettoinvesteringar uppgår till 95,0 mnkr vilket är 13,3 mnkr högre än 2014, men 1,5 mnkr lägre än investeringsbudgeten. Beskrivning av vilka investeringar som gjorts saknas.

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget. Analys av budgetavvikelser saknas dock i förvaltningsberättelsen.

Vi har granskat att det finns en sammanfattning över budgeterade och redovisade kostnader och intäkter på nämndnivå samt att sammanfattningen uppfyller kraven enligt KRL 4:3. Vi har även kontrollerat att det görs en jämförelse med tidigare år. Analys av budgetavvikelser saknas i förvaltningsberättelsen. Kortfattad ekonomisk sammanfattning per nämnd finns under respektive verksamhetsberättelse.

Nämndernas budgetavvikelse redovisas i tabellen nedan:

Driftredovisning per nämnd, kr (nettokostnad)	2015	Budget	Budget- avvikelse
Kommunfullmäktige	10 622	10 520	-102
Kommunstyrelsen	168 456	171 000	2 544
Produktionsstyrelsen *	4 967	0	-4 967
Kultur och fritidsnämnden	74 410	73 600	-810
Skolnämnden	950 723	948 500	-2 223
Vård och omsorgsnämnden	549 270	539 600	-9 670
Byggnadsnämnden	29 445	32 800	3 355
Miljö och hälsoskyddsnämnden	6 753	6 900	147
Socialnämnden	88 082	91 300	3 218
Summa nämnderna	1 882 727	1 874 220	- 8 507

- Produktionsstyrelsen är intäktsfinansierad och budgeterar ett nollresultat. Verksamhetens intäkter och kostnader i budget 2015 uppgick till 1 027 343 tkr.

Totalt redovisar nämnder och styrelser en negativ avvikelse mot budget med 8,5 mnkr (+1,3 mnkr 2014).

Vård och omsorgsnämnden redovisar i likhet med föregående år det största underskottet. Underskottet är främst hänförligt till ökade volymer för hemtjänst och korttidsplatser. Byggnadsnämndens överskott är hänförligt till ärendeökning.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning att balanskravet har uppfyllts. Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag.

Avstämning enligt balanskravet:

Årets resultat enligt resultaträkning	76,8 mnkr
Reserveringar för RUR och framtida- pensionskostnader	-28,7 mnkr
Balanskravsresultat	49,5 mnkr

Vid beräkning av balanskravet ska realisationsvinster inte tas med. Årets resultat enligt balanskravet uppgår till 49,5 miljoner kronor, vilket innebär att kommunen har uppfyllt lagens krav på balans.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som delvis förenlig med fullmäktiges finansiella mål. Bedömningen grundar sig på att tre av fem mål bedöms som uppfyllda och två förväntas uppfyllas under mandatperioden.

Utifrån redovisningen av de verksamhetsmässiga målen i årsredovisningen gör vi bedömningen att det är svårt att uttala sig om huruvida måluppfyllelsen är förenlig med fullmäktiges mål. I förvaltningsberättelsen anges att kommunens verksamhetsmål i huvudsak har uppfyllts samt att en utförligare beskrivning finns i respektive verksamhetsberättelse. Någon samlad bedömning kring hur resultaten förhåller sig till fullmäktiges mål redovisas dock inte.

3.1.3.1. Finansiella mål

I årsredovisningen under avsnittet "god ekonomisk hushållning" görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2015, se sammanställning i tabellen nedan. Avstämningen visar att samtliga tre finansiella mål har uppnåtts och två förväntas uppfyllas under mandatperioden. Utfall redovisas inte för samtliga mål i sammanställningen utan enbart måluppfyllelse. Vissa utfall redovisas separat i avsnitten "Kommunstyrelsens ordförande har ordet", "årets resultat" och i "finansiell analys".

Finansiellt mål	Utfall 2015	Måluppfyllelse
Nettokostnadsandelen ska motsvara 98 % av skatt och bidrag.	Nettokostnaden motsvarar 94,8 % av skatter och bidrag.	Målet är uppfyllt.
Utdebitering ska hållas så låg som möjligt under mandatperioden.	18,65	Målet förväntas uppfyllas under mandatperioden.
Investeringsvolym som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat. Kommunen har investerat för 95,0 mnkr under året.	Avskrivningarna är 38,4 mnkr och resterande del ryms inom resultatet.	Målet är uppfyllt.
Kontrollen över kommunens kostnader ska vara fortsatt stark. Kostnadsutvecklingen per invånare ska inte överstiga 3,5 % i snitt under mandatperioden.	Kostnadsutvecklingen 2015 var 5,9 %.	Målet förväntas uppfyllas under mandatperioden.
Årets resultat som överstiger 2 % av eget kapital ska reserveras för pensionsskuld och resultatutjämningsreserv i balansräkningen under eget kapital.	Utrymme finns att reservera medel utifrån 2015 års resultat.	Målet är uppfyllt.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

I förvaltningsberättelsen anges att kommunens verksamhetsmål i huvudsak har uppfyllts samt att en utförligare beskrivning finns i respektive verksamhetsbeskrivning och sammanställda i bilaga till bokslutet. I bilagan till bokslutet sammanställs samtliga nämnders måltabeller för verksamhetsmålen. Bedömning och kommentarer lämnas från respektive nämnd.

Någon samlad bedömning kring hur resultaten förhåller sig till fullmäktiges fem inriktningsmål redovisas inte. I verksamhetsberättelserna finns en enhetlig och tydlig struktur för redovisning av en sammanfattad måluppfyllelse för Kommunfullmäktiges övergripande mål. Vi gör dock bedömningen att grunden för uttalandet om måluppfyllelsen fortfarande är svag i årsredovisningen, vilket till del beror på att ett urval av målen redovisas i huvuddokumentet och fullständig målredovisning återfinns i bilagor.

Vi bedömer även att det krävs tydligare indikatorer för att bättre kunna bedöma måluppfyllelsen för fullmäktiges övergripande inriktningsmål.

Följande bedömning av måluppfyllelsen görs i nämndernas verksamhetsberättelser i årsredovisningen samt i bilagan till årsredovisningen med måltabeller:

Kommunfullmäktiges inriktningsmål:	Totalt antal nämndmål årsredovisning	Bedömning av nämnderna	Antal bilaga	Bedömning bilaga
Österåker ska vara den bästa skolkommunen i länet.	11	Sju ja, fyra delvis	21	15 ja, 5 delvis, 1 nej
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning	9	4 ja, 5 delvis	12	6 ja, 6 delvis
Invånarna ska uppleva en professionell service av högsta kvalitet och ett gott bemötande för all kommunal service	10	4 ja, 4 delvis, 2 nej	24	12 ja, 7 delvis, 5 nej
Ekonomi i balans	10	6 ja, 2 delvis, 1 nej	20	13 ja, 5 delvis, 2 nej
Österåker ska ha en trygg miljö	4	1 ja, 1 delvis, 2 nej	6	3 ja, 1 delvis, 2 nej

3.1.4. *Nämndernas redovisning av sitt uppdrag*

Bedömning och iakttagelser

Nämndernas redovisning är i årsredovisningens verksamhetsberättelser kortfattad och kan utvecklas för att öka tydlighet i både ekonomiskt utfall och måluppfyllelse.

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den. I nämndernas verksamhetsberättelser i årsredovisningen beskrivs roll/uppgift, viktiga händelser under året, ekonomisk sammanfattning, framtiden samt mål och måluppfyllelse. Inga kommentarer lämnas till måluppfyllelsen.

Omfattningen på kommentarer skiljer sig mellan nämnderna, men alla följer samma mall, och de är kortfattade från samtliga. Vissa nämnder redovisar kort orsak till det ekonomiska utfallet.

3.2. *Rättvisande räkenskaper*

3.2.1. *Resultaträkning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

Inom ramen för granskningen av resultaträkningen har vi även gjort en periodiseringskontroll av leverantörs- och kundfakturor överstigande 200 tkr bokförda i december 2015 respektive januari 2016. I granskningen noterades inga avvikelser.

I granskningen har vi noterat att årets lönekostnader (konto 50-55) har ökat med ca 50,2 mnkr sedan föregående år, vilket motsvarar en ökning med 6 procent. Ökningen kan i sin helhet inte förklaras av årets lönerevision (något under 3 procent) och av ökat antal årsarbetare, vilket enligt årsredovisningen uppgår till 15 stycken. Ekonomiavdelningen har heller inte kunnat lämna någon förklaring till ökningen. Vi har dock kunnat stämma av lönekostnaderna mot utdrag för utbetalda löner. Vi kan därmed utesluta att det handlar om felaktig uppbokning i samband med bokslutet. Differensen påverkar inte vår bedömning av rättvisande räkenskaper men vi anser att lönekostnadsökningen bör utredas av kommunen.

Under granskningen av balansräkningen har vi noterat ett antal resultatpåverkande poster, se avsnitt 3.2.2.

3.2.2. *Balansräkning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

I granskningen av balansräkningen har vi noterat följande:

- Kommunen har från och med bokslutet 2015 rättat redovisningen av obligationer så de redovisas till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden. Effekten om 1,3 mnkr har tagits direkt mot eget kapital som en rättning av tidigare års fel. Enligt RKR bör effektivräntemetoden tillämpas vid redovisning av obligationer.
- Kommunen har även gjort en annan rättning mot eget kapital och det avser en miss vid föregående års bokslut då hyresintäkter för SÄBO bokades dubbelt. Denna rättning uppgår till 3,6 mnkr. Kommunen har rättat föregående års jämförelsetal och hanteringen bedöms korrekt.
- Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Under året har kommunen kommit i mål med komponentavskrivningen och nu är alla kommunens anläggningar, med ett värde överstigande 1 mnkr, indelade i komponenter. Den totala resultateffekten av detta blev 2015 +1,2 mnkr fördelat på nedskrivning (kostnad) av bokfört värde med 1,0 mnkr och minskade avskrivningar (minskad kostnad) med 2,2 mnkr.
- Kontroll av fastigheter i anläggningsregistret har gjorts mot Lantmäteriets ägaruppgifter. I Lantmäteriets uppgifter fanns 128 fastigheter registrerade på kommunen. I anläggningsregistret fanns 55 fastighetsförteckningar. Vi har därmed inte kunnat verifiera existens och fullständighet avseende kommunens fastigheter i jämförelse med Lantmäteriets ägaruppgifter. Detta eftersom kommunens anläggningsregister inte innehåller fastighetsbeteckning för samtliga anläggningar.
- Kontroll har gjorts av inköp överstigande 1 PBB som under året har kostnadsförts som förbrukningsinventarier. Kontrollen har gjorts för att säkerställa att dessa inköp inte borde ha aktiverats under året som maskiner eller inventarier. Bedömningen är att inköp till ett värde av sammanlagt 0,7 mnkr kronor borde ha aktiverats.
- Under förutbetalda intäkter på skuldsidan har vi noterat att kommunen har periodiserat 7 mnkr avseende intäkter från Migrationsverket för ersättning för icke belagda platser för EKB under våren 2015. Denna tjänst är utförd och inga framtida kostnader förväntas uppkomma på grund av att dessa platser varit tomma. Vi gör därmed bedömningen att periodiseringen är felaktig och motsvarande belopp borde ha intäktsförts under 2015. Den felaktiga hanteringen har minskat kommunens intäkter och även resultat med 7 mnkr.
- Vi kan även konstatera att det på skuldsidan, bland förutbetalda intäkter, finns ett specialdestinerat statsbidrag avseende Vårdgarantier som borde ha intäktsförts. Enligt RKR:s information (Stats-bidrag, oktober 2014) ska specialdestinerade statsbidrag som betalas ut utan krav på motprestation intäktsföras den period som bidraget avser. Bidraget ska intäktsföras i sin

helhet även om nedlagda kostnader inte motsvarar bidragets storlek för den period som bidraget avser. Bidraget uppgår till 0,7 mnkr.

3.2.3. *Kassaflödesanalys*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar.

Vi har granskat att posterna i kassaflödesanalysen stämmer överens med balans- och resultaträkningen i tillämpliga delar. Kassaflödesanalysen är uppställd enligt RKR 16.2. Vi bedömer att det finns noter i tillräcklig omfattning. Vidare har vi kontrollerat att uppgifterna i kassaflödesanalysen verkar rimliga med hänsyn till vad som är känt om kommunen och vad som i övrigt framkommer i årsredovisningen.

3.2.4. *Sammanställd redovisning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden.

Granskningen har gjorts av kommunens upprättade koncernredovisning. Vi har kontrollerat att balans- och resultaträkning har lagts in korrekt. Utöver detta har vi kontrollerat att kommunens resultat lagts in korrekt och att alla nödvändiga eliminerings gjorts (borgen, intäkter och kostnader, fordringar och skulder, aktier i dotterbolag, koncernomstrukturering samt obeskattade reserver). Granskningen av den sammanställda redovisningen har gjorts utan anmärkning.

3.2.5. *Tilläggsupplysningar*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar i huvudsak uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Följande rekommendationer har dock kommunen inte följt fullt ut:

Rekommendation	Efterlevs	Kommentar
RKR 8.2 Sammanställd redovisning	Delvis	Förvaltningsberättelsen bör kompletteras med information om kommunala entreprenader samt information om den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning. Vidare noterar vi även att det saknas en bild/organisationsschema över kommunens samlade verksamhet/organisation. Koncernens noter ska redovisas jämte kommunens noter.
RKR 19 Nedskrivningar	Delvis	Vi noterar följande avvikelser: • Upplysning om slag av den tillgång som varit föremål för nedskrivning eller återföring saknas. • De händelser eller omständigheter som lett till nedskrivningen saknas. Vi noterar att förklaring till nedskrivning finns under redovisningsprinciperna (m a a komponentindelning). Vi anser dock att informationen borde finnas i anslutning till not.
RKR 14.1 Byte av redovisningsprincip, ändringar av uppskattning och bedömning	I huvudsak	Kommunen har bytt redovisningsprincip och börjat tillämpa effektivräntemetoden för redovisningen av obligationer. Detta framgår inte av redovisningsprinciperna, däremot framkommer det att man gjort en rättning mot eget kapital. Det saknas dock en förklaring att rättning gjorts m a a ändrad redovisningsprincip. Enligt uppgift från kommunen anser man inte att byte av redovisningsprincip gjorts. Detta eftersom syftet

		hela tiden har varit att tillämpa effektivräntemetoden. Dock har det tidigare funnits fel i det underlag till bokfört värde som erhållits av värdepappersförvaltaren. Detta fel har nu rättats.
RKR 12.1 Redovisning av immateriella tillgångar	I huvudsak	Uppgift om nyttjandeperiod saknas
RKR 2.2 Särskild avtalspension och visstidspension	Delvis	Vi noterar följande avvikelser: Vi noterar följande avvikelser: Olika sorters pensionsförmåner ska specificeras i not till posten avsättningar, (förmånsbestämd/kompl. pension, ålderspension, pension till efterlevande)
RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljning	Delvis	Vi kan konstatera att kommunen avviker från RKR:s rekommendation genom att periodisera intäkter för tomma platser 2015. Kommunen hänvisar i redovisningsprinciperna till matchningsprincipen. Vi gör dock bedömningen att samtliga villkor, enligt RKR 18, är uppfyllda och därmed borde inkomsten redovisas som en intäkt. Motsvarande notering finns under avsnitt 3.2.2.

Vi gör bedömningen att kommunen följer rekommendation 3.1 fullt ut men vi ser det som önskvärt att jämförelsestörande poster även kan anges i kassaflödesanalysen för att ytterligare höja tydligheten.

Vidare noterar vi även att 17.1 följs men att noten kunde utvecklas i enlighet med exemplet i rekommendationen, dvs. den utgående avsättning för pensioner kunde specificeras enligt: arbetstagare, pensionstagare, avgångna, garanti- och visstidspensioner och löneskatt.

2016-04-07

Samir Sandberg
Projektledare

Anders Hägg
Uppdragsledare

Bilaga till Rapport - granskning av årsredovisning 2015

Ansvarsutövande 2015

Översiktlig granskning

Österåkers kommun

Henrik Fagerlind
My Nyström

Mars 2016

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	4
2.1.	Bakgrund	4
2.2.	Revisionsmetod och avgränsning.....	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Har uppdraget från kommunfullmäktige avseende ekonomi och verksamhet uppfyllts?.....	5
3.2.	Har kontrollen under året, d v s nämndens styrning, uppföljning och kontroll, varit tillfredställande?.....	7

1. *Sammanfattning*

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar.

Kommunstyrelsen, nämnder och beredningar ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges mål, uppdrag och föreskrifter samt givetvis lagar och förordningar i övrigt. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och verktyg för ledning, styrning, uppföljning, kontroll och rapportering.

Vi har i granskningen utgått från Kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsberättelser för 2015, kommunens årsredovisning för 2015 samt styrelsens och nämndernas sammanträdesprotokoll från 2015. Syftet med granskningen är att besvara följande revisionsfrågor:

Har uppdraget från kommunfullmäktige avseende ekonomi och verksamhet uppfyllts?

Har kontrollen under året, d v s nämndens styrning, uppföljning och kontroll, varit tillfredställande?

Utifrån genomförd granskning är vår generella uppfattning när det gäller nämndernas måluppfyllelse, i likhet med tidigare år, att analys och motiv till bedömningar kan utvecklas. Samtidigt är vi medvetna om att kommunen under året genomfört ett utvecklingsarbete avseende en ny mål- och resultatstyrning för hela kommunorganisationen. Denna kommer ha påverkan på hur mål framöver sätts och även hur de följs upp. Med detta sagt kan vi konstatera utifrån ovanstående sammanställning att några nämnder redovisar såväl underskott som en bara delvis god måluppfyllelse. Det gäller i första hand Vård- och omsorgsnämnden, Skolnämnden och Produktionsstyrelsen.

Prognossäkerheten har generellt varit god i styrelser och nämnder under året, med undantag för Vård- och omsorgsnämnden som i såväl juni som november underskattade storleken på sitt faktiska underskott.

Vi kan därutöver konstatera att nämnder och styrelser delvis haft en tillräcklig kontroll under året. Deras styrning, uppföljning och kontroll har varit tillfredställande när det gäller att löpande hålla sig informerade om ekonomi och verksamhet under pågående år. Vi saknar emellertid en aktiv styrning när det gäller hantering av befarade underskott inom Vård- och omsorgsnämndens och Produktionsstyrelsens verksamheter, i form av beslut om insatser och åtgärder för att nå en budget i balans.

Det noteras vidare att endast en nämnd, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, har antagit och följt upp en internkontrollplan under 2015. Samtidigt tog Kommunstyrelsen beslut om policy samt riktlinje för intern kontroll i november

---

2015, vilken anger att nämnder och styrelser ska upprätta en årlig internkontrollplan liksom att följa upp densamma. Genom den nya policyn med tillhörande riktlinjer bedömer vi att nämnder och styrelsers kontroll över sin verksamhet bör komma att förstärkas.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionsed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar.

Kommunstyrelsen, nämnder och beredningar ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges mål, uppdrag och föreskrifter samt givetvis lagar och förordningar i övrigt. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och verktyg för ledning, styrning, uppföljning, kontroll och rapportering.

Följande revisionsfrågor ska besvaras

Har uppdraget från kommunfullmäktige avseende ekonomi och verksamhet uppfyllts?

Har kontrollen under året, d v s nämndens styrning, uppföljning och kontroll, varit tillfredställande?

2.2. Revisionsmetod och avgränsning

Vi har i granskningen utgått från Kommunstyrelsens och nämndernas verksamhetsberättelser för 2015, kommunens årsredovisning för 2015 samt styrelsens och nämndernas sammanträdesprotokoll från 2015.

Granskningen innefattar följande nämnder

- Kommunstyrelsen
- Produktionsstyrelsen
- Kultur- och fritidsnämnden
- Skolnämnden
- Vård- och omsorgsnämnden
- Byggnadsnämnden
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden
- Socialnämnden

3. Granskningsresultat

Enligt budget 2015-2017 ska respektive nämnd ta fram resultatmål tillsammans med nyckeltal och mätmetod utifrån Kommunfullmäktiges fem inriktningsmål. Resultatmålen ska vara specifika, tydliga, mätbara, accepterade, realistiska samt tidsbestämda.

Kommunfullmäktiges fem inriktningsmål är följande:

- Invånarna skall uppleva en professionell service och hög kvalitet och ett gott bemötande för all kommunal service.
- Ekonomi i balans
- Österåker skall vara bästa skolkommunen i länet
- Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade.
- Trygg miljö

3.1. Har uppdraget från kommunfullmäktige avseende ekonomi och verksamhet uppfyllts?

I matrisen nedan redogörs för respektive nämnds utfall vad gäller ekonomi (resultat i förhållande till budget) och verksamhet (bedömning av måluppfyllelse).

Nämnd/styrelse	Nämnden har klarat verksamheten inom beviljad ekonomisk ram (mnkr)	Nämnden har klarat måluppfyllelsen för verksamheten
Kommunstyrelsen	Ja (+2,5)	I huvudsak, 24 mål – Kommunstyrelsen bedömer 20 mål som uppfyllda, tre mål som delvis uppfyllda och ett mål som ej uppfyllt.
Produktionsstyrelsen	Nej (-5)	Delvis, 7 mål – Produktionsstyrelsen bedömer två mål som uppfyllda och resterande mål som delvis uppfyllda.
Kultur -och fritidsnämnden	Nej (-0,8)	Delvis, 5 mål – Kultur-och fritidsnämnden bedömer ett mål som uppfyllt och fyra mål som delvis uppfyllda.
Skolnämnden	Nej (-2,2)	Delvis, 5 mål – Skolnämnden bedömer två mål som uppfyllda, två mål som delvis uppfyllda och ett mål som ej

Vård- och omsorgsnämnden	Nej (-9,7)	uppfyllt. Delvis, 12 mål – Vård- och omsorgsnämnden bedömer fyra mål som uppfyllda, fem mål som delvis uppfyllda och tre mål som ej uppfyllda.
Byggnadsnämnden	Ja (+3,4)	I huvudsak, 9 mål – Byggnadsnämnden bedömer 7 mål som uppfyllda, ett mål som delvis uppfyllt och ett mål som ej uppfyllt.
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Ja (+0,1)	I huvudsak, 6 mål – Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer fem mål som uppfyllda och ett mål som delvis uppfyllt.
Socialnämnden	Ja (+3,2)	Delvis, 11 mål – Socialnämnden bedömer fem mål som uppfyllda, tre mål som delvis uppfyllda, två mål som ej uppfyllda och ett mål bedömdes inte pga avsaknad av uppföljningssystem.

Kommentarer: Vår generella uppfattning när det gäller nämndernas måluppfyllelse är, i likhet med tidigare år, att analys och motiv till bedömningar kan utvecklas. Samtidigt är vi medvetna om att kommunen under året genomfört ett utvecklingsarbete avseende en ny mål- och resultatstyrning för hela kommunorganisationen. Denna kommer ha påverkan på hur mål framöver sätts och även hur de följs upp. Med detta sagt kan vi konstatera utifrån ovanstående sammanställning att några nämnder redovisar såväl underskott som en bara delvis god måluppfyllelse. Det gäller i första hand Vård- och omsorgsnämnden, Skolnämnden och Produktionsstyrelsen.

3.2. Har kontrollen under året, d v s nämndens styrning, uppföljning och kontroll, varit tillfredställande?

3.2.1. Prognossäkerhet

I tabellen nedan redogörs för prognossäkerheten per nämnd i förhållande till bokslut 2015.

avvikelse, nämnderna (mnkr)	juni	nov	Bokslut
Produktionsstyrelse	-1,0	-5,0	-5,0
Kommunfullmäktige	-0,2	-0,5	-0,1
Kommunstyrelse	1,9	1,6	2,5
Kultur- och fritidsnämnd	0,0	-1,0	-0,8
Skolnämnd	-2,5	-2,0	-2,2
Vård- och omsorgsnämnd	-1,6	-8,0	-9,7
Byggnadsnämnd	0,5	3,1	3,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-0,2	0,1	0,1
Socialnämnd	4,4	2,1	3,2
Total nämnderna	1,4	-9,7	-8,6

Vid en jämförelse mellan juniprognos och novemberprognos är träffsäkerheten av naturliga skäl (färre månader att prognosticera) bättre i november för flertalet nämnder. Undantaget är Kommunstyrelsen som låg närmare sitt utfall i prognosen i juni. Vård- och omsorgsnämndens juniprognos avvek med 8,1 mnkr i juni, och även i november underskattade nämndens prognos det faktiska negativa utfallet i bokslutet.

3.2.2. Kommunstyrelsen

En genomgång av Kommunstyrelsens sammanträdesprotokoll under 2015 visar att ekonomin följs upp löpande under året via månadsuppföljningar.

Verksamhetsmålen följs upp vid delårsrapport. Kommunstyrelsen har inte fastställt någon plan för intern kontroll avseende 2015. Däremot beslutade Kommunstyrelsen 25 november 2015 om fastställande av Policy för intern kontroll i Österåkers kommun samt upphävande av reglemente för ekonomisk intern kontroll. Styrelsen beslutade även att fastställa Riktlinjer för intern kontroll i Österåkers kommun.

Ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning 2015

Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsuppföljning
2015-02-16 Verksamhetsplan och budget för kommunstyrelsen. Budget 2015 och verksamhetsplan 2016-2017 godkänns.	2015-01-12, SCB:s medborgarundersökning våren 2015. Efter Ekonomienhetens tjänsteutlåtande daterat 2014-12-18 beslutar KS att föreslå KF att Österåker ska delta i medborgarundersökningen då inriktningsmål och indikatorer framtagits.
2015-03-30 - Kommunstyrelsens ekonomiska uppföljning per februari noteras till protokollet. Bokslutsprognos + 1mnkr. - Österåkers kommuns ekonomiska uppföljning per februari 2015 noteras till protokollet. Förslag till KF att bruttoramen för SN och VON ökar.	2015-10-21, Redovisning av uppdrag att utreda kulturella aktiviteter för äldre över 65 år

Uppdrag ges till vissa nämnder.	
2015-05-20. Kommunstyrelsens, Kommunfullmäktiges och Österåkers kommuns ekonomiska uppföljningar per mars och april noteras till protokollet.	2015-10-26, verksamhetsberättelse delårsbokslut augusti 2015 för Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige noteras till protokollet. Delårsbokslut Österåkers kommun per 31 augusti noteras till protokollet.
2015-08-24, Kommunstyrelsens, kommunfullmäktiges och Österåkers kommuns ekonomiska uppföljningar per maj och juni noteras till protokollet. För juniuppföljningen får produktionsstyrelsen i uppdrag att ta fram åtgärdsplaner.	
2015-10-26, Ekonomisk uppföljning per september för Kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och Österåkers kommun, noteras till protokollet.	
2015-11-25, Ekonomisk uppföljning per oktober för Kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och Österåkers kommun noteras till protokollet	
2016-01-11, Ekonomiska uppföljningar per november 2015	

3.2.3. Produktionsstyrelsen

Det framgår av Produktionsstyrelsens sammanträdesprotokoll under 2015 att styrelsen tagit del av uppföljning av verksamhet och ekonomi samt prognos för hela året. På 8 av totalt 9 styrelsemöten under året har en stående punkt med information från verksamheterna varit uppe på sammanträdet. Där informeras om olika delar av verksamheten, t ex vad som är på gång samt utmaningar.

Intern kontroll har ej behandlats på nämndssammanträdena under året.

Ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning 2015

Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsuppföljning
2015-01-29, Budget 2015 godkänns.	2015-03-05, Verksamhetsplan 2015 antas. Uppdrag till produktionschefen att komplettera målen med väl definierade och individuellt mätbara indikatorer.
2015-03-05, Information från verksamheterna – Preliminärt ekonomiskt resultat per 28 februari.	2015-06-25, Redovisning av uppdrag från KF: - Målarbete och indikatorer. Godkänns och lämnas till KS och KF, uppdraget bedöms som pågående och bedöms vara verkställt i sin helhet under 2015. - Kompetensutvecklingsplan per verksamhetsområde. Uppdraget bedöms som verkställt och planerna lämnas till KS och KF.
2015-04-23, Ekonomisk uppföljning 2015 inklusive prognos 2015 och åtgärder godkänns och överlämnas till KS.	2015-08-27, - Rapport om systematiskt kvalitetsarbete 2014/2015 godkänns och lämnas till KS och Skolnämnden. Uppdrag åt produktionschefen att komplettera verksamhetsplanen utifrån analyserna. - Målformuleringar och indikatorer för verksamhetsplan 2015. Ärendet återremitteras. Ett genomarbetat underlag ska tas fram under

	hösten.
2015-05-21, Ekonomisk uppföljning april inklusive prognos godkänns och överlämnas till KS. Avvikelse -2 mnkr mot periodiserad budget. Styrelsen lämnar kommentarer om att övervaka renoveringskostnader samt översyn av budgetmässiga effekter av stora pensionsavgångar.	2015-09-24, Uppdrag från september från KF att presentera åtgärdsplaner för förskole- och grundskoleverksamheterna. Nämnden godkänner förslaget på svar och överlämnar det. - Verksamhetsplan 2015/2016 – komplettering av mål och indikatorer utifrån systematiskt kvalitetsarbete, godkänns.
2015-06-25, Ekonomisk uppföljning maj godkänns och överlämnas till KS. Avvikelse -1,4 mnkr mot periodiserad budget.	
2015-08-27, Ekonomisk uppföljning juni godkänns och lämnas till KS. Avvikelse -1,1 mot periodiserad budget.	
2015-09-24, Delårsbokslut 31 aug 2015 godkänns och överlämnas till KS. Avvikelse -0,2 mnkr mot periodiserad budget. Produktionschef och verksamhetschefer kommer säkerställa att varje verksamhetsområde går med nollresultat per december.	
2015-11-11, Ekonomisk uppföljning september godkänns och överlämnas till KS. Avvikelse - 2,9 mnkr mot periodiserad budget, prognos för helår -5 mnkr. Produktionsstyrelsen ger uppdrag åt Skolnämnden att se över kösystemet i förskolan (då det tror vara en anledning till det ekonomiska resultatet) samt uppdrag åt produktionschefen att se över om det finns tjänster som utförs inom vård- och omsorgsområdet utöver beställning och lagstiftning.	
2015-12-10, Ekonomisk uppföljning per oktober godkänns och lämnas till KS. Avvikelse på 4,3 mnkr mot periodiserad budget. Muntlig redogörelse för november med uppskattat ackumulerat resultat på -5,6 mnkr, styrelsen begär att få novemberrapporten så fort den är klar. Då statsbidrag betalas ut i december görs ingen revidering av prognosen för helåret.	
2016-01-28, Information om preliminär ekonomisk uppföljning per 31 december 2015. Nämnden noterar informationen till protokollet.	
2016-02-25, Årsbokslut och verksamhetsberättelse 2015 godkänns och överlämnas till KS.	

3.2.4. Kultur- och fritidsnämnden

Efter en genomgång av Kultur- och fritidsnämndens sammanträdesprotokoll under 2015 framkommer det att nämnden tagit del av uppföljning av verksamhet och ekonomi samt prognos för hela året.

Ingen rapportering kring intern kontroll har varit uppe på nämndssammanträden under 2015 eller 2016 (fram till feb).

Ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning 2015

Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsuppföljning

2015-01-29, Budget 2015 och verksamhetsplan 2015-2017 antas och lämnas till KS.	2015-01-29, Uppdrag åt förvaltningen att under året ta fram en Biblioteksplan som ska börja gälla 2016.
2015-04-29, - Ekonomisk månadsuppföljning februari, godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos i linje med budget. - Ekonomisk månadsuppföljning mars, godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos i linje med budget.	2015-04-29, Reviderad attestförteckning, reviderade riktlinjer för musikskolor och reviderad delegationsordning antas/fastställs.
2015-06-11, Ekonomisk månadsuppföljning april, godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos i linje med budget.	2015-06-11, - Nämnden fick uppdrag i budget 2015 att utreda möjligheter till kulturella aktiviteter för äldre över 65 år. Utredning överlämnas till KF samt uppdrag ges till förvaltningen att se över generell äldretaxa inför budget 2016. - Utvärdering av söndagsöppet på bibliotek, lämnas till KF. - Åtterrapporering av uppdrag som KS fick i budget 2015, att Uppmärksamma kulturella byggnader genom skyltar. Lämnas till KS.
2015-08-27, Ekonomisk månadsuppföljning juni, godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos i linje med budget.	2015-08-27, Biblioteksplan 2016-2019 godkänns.
2015-10-08, Delårsbokslut per augusti godkänns och överlämnas till KS. Bokslutsprognos -0,6 mnkr högre kostnader, 0,4 beror på ökade volymer i musikskolan och 0,2 ska tillskjutas från Skolnämnden beroende på personalförändringar.	2015-12-10, redovisning av KS uppdrag i budget 2015 att uppdatera kostpolicy i Österåkers kommun. Beslut att anta policyn.
2015-12-10, Ekonomisk månadsuppföljning per september och oktober, godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos -0,96 mot budget, beror på ökade volymer för musikskolan med 0,8 mnkr.	

3.2.5. Skolnämnden

Det framgår av skolnämndens sammanträdesprotokoll under 2015 att nämnden tagit del av uppföljning av ekonomi och verksamhet samt prognos för hela året. Generellt behandlas flera ärenden muntligt under övriga frågor på sammanträdena vilket gör att inget beslut tas. Åtterrapporeringen av Verksamhetsplanen med mål genomförs ej i juni.

Prognos lämnades på svagt ekonomiskt underskott mot budget redan på sammanträdet i april och återkom vid varje månadsuppföljning. Inga uppdrag eller åtgärder begärdes av nämnden under året.

Intern kontroll behandlas ej på nämndssammanträdena.

Ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning 2015

Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsuppföljning
2015-01-27 - Budget 2015 och antas och lämnas till KS. - Lokalförslöjningsplan förskola 2015-2023	2015-01-27, Verksamhetsplan 2015-2017 antal och lämnas till KS. Planen ska revideras under våren och inkludera mål för minskning av

antas. Ska revideras under våren och avrapporteras i juni.	barngrupper, avrapportering juni (genomförs delvis muntligt i april då rekryteringsstrategi behandlas under "övriga frågor"). Avrapportering av vilka faktorer som ligger till grund för skolpengen ska ske i mars (görs muntligt på sammanträdet i mars 2015/0033-000).
2015-04-28: - Ekonomisk månadsuppföljning februari godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos 2 mnkr över budget. - Ekonomisk månadsuppföljning mars godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos 1,5 mnkr över budget.	2015-05-20 återredovisas uppdraget att genomföra en utvärdering av elevhälsan till KS
2015-06-02, Ekonomisk månadsuppföljning april godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos 1,5 mnkr över budget.	2015-06-02, - Uppföljning av kundundersökning skola noteras till protokollet - Uppföljning av SCB-statistik för skola, personal, elever. Noteras till protokollet.
2015-08-25, Ekonomisk månadsuppföljning juni godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos 2,5 mnkr över budget, beror bl a. på större volymer inom grundskolan åk 6-9 och ökat antal barn med svåra funktionsnedsättningar förskola.	2015-10-13, Information från förvaltningen noteras till protokollet. Bl a, lärarsituationen och pågående arbete kring lokalpeng.
2015-10-13, Delårsbokslut augusti 2015 godkänns och överlämnas till KS. Bokslutsprognos 2,5 mnkr högre kostnader än budgeterat. Härrörs till volymförändringar.	2015-12-15, - Kostpolicy för Österåkers kommun antas. - Redovisning av uppdrag att utreda om Österåkers skolor kan servera frukost åt elever. Beslut om att föreslå KSAU att föreslå KF att notera utredningen.
2015-12-15: - Ekonomisk månadsuppföljning september och oktober godkänns och överlämnas till KS. Årsprognos 2 mnkr över budget - Muntlig information från förvaltningen om långsiktig ekonomisk planering, beslut om ekonomiska riktlinjer för ensamkommande flyktingbarn och aktivitetsplan för Skolnämnden.	

3.2.6. Vård- och omsorgsnämnden

Det framgår av vård- och omsorgsnämndens sammanträdesprotokoll under 2015 att nämnden tagit del av uppföljning av ekonomi och verksamhet samt prognos för hela året. Nämnden redovisar ett underskott under hela året. Nämnden fattar inga beslut med anledning av den negativa prognosen för helåret. Vid septemberuppföljningen hade prognosen försämrats avsevärt vilket noterades till protokollet. Prognossäkerheten kan även ifrågasättas då den varierar stort mellan månaderna under hösten, ex mellan oktober och november en differens med 3,5 mnkr.

Det finns under året ett flertal ej verkställda beslut som det inte fattas några ytterligare beslut om hur situationen ska lösas.

Intern kontroll behandlas ej på nämndssammanträdena under året.

Ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning 2015

Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsuppföljning
2015-02-24: Budget 2015, godkänns	2015-02-24: - Muntlig redovisning av hälsoprojekt för personer 75 år eller äldre, noteras. - Lex Sarah, januari 2015, information noteras till protokollet - Slutrapport för pilotprojekt inom växelvården på Solskiftet, noteras. - Verksamhetsplan 2015-2017, godkänns. Förvaltningen får i uppdrag att utveckla mätbara resultatmål och indikatorer.
2015-03-31, Månadsuppföljning per februari och helårsprognos noteras och överlämnas till KS. Reviderade bruttoramar i internbudgeten godkänns.	2015-03-31, - Information om Lex Sarah och Lex Maria febrmars noteras till protokollet. - Uppföljningsplan för vård- och omsorgsverksamheter 2015-2018 godkänns.
2015-04-28, Månadsuppföljning per mars och helårsprognos noteras och överlämnas till KS. Negativ budgetavvikelse för perioden med 2,4 mnkr, prognos helår -1,2 mnkr vilket är en förbättring sedan februari.	2015-04-28, Rapportering av ej verkställda beslut, antecknas till protokollet samt lämnas till KF och revisorerna. 44 enl SoL och 21 enl LSS per sista mars.
2015-05-26, Månadsuppföljning per april noteras och överlämnas till KS. Periodens budgetavvikelse -1,3 mnkr, prognos helår underskott om 1,2 mnkr.	2015-06-16, Information om Lex Sarah-utredning maj 2015, noteras till protokollet och avvaktar IVOs beslut.
2015-06-16, Månadsuppföljning per maj och helårsprognos noteras och överlämnas till KS. Positiv budgetavvikelse under perioden +0,7 mnkr, helårsprognos -0,5 mnkr.	2015-09-29, Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS per juni, antecknas till protokollet och överlämnas till KF och revisorerna. Per sista juni fanns 28 enl SoL och 22 enl LSS ej verkställda beslut.
2015-08-25, Månadsuppföljning per maj och helårsprognos noteras och överlämnas till KS. Negativ budgetavvikelse under perioden -0,2 mnkr, helårsprognos -1,6 mnkr mot budget.	2015-10-27, , Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS per juni, antecknas till protokollet och överlämnas till KF och revisorerna. Per sista september fanns 13 ej verkställda beslut enl SoL och 19 enl LSS.
2015-09-29, Delårsbokslut per augusti och helårsprognos godkänns och överlämnas till KS. Prognos helår -0,5 mnkr mot budget vilket innebär underskott om 3,1 mnkr.	2016-01-26, - Rapportering av ej verkställda beslut per december antecknas till protokollet och överlämnas till KF och revisorerna. Förvaltningen får i uppdrag att redogöra för planering av nya LSS-bostäder i kommunen. - Prognossäkerhet och kostnadsutveckling inom äldreomsorgen, reviderat tjänsteutlåtande med analys och åtgärdsplan. Lämnas till KS enligt tidigare uppdrag. Förvaltningen får i uppdrag att återkomma om förtydligande av volymökning samt redovisa konsekvensanalyser av föreslagna åtgärdsförslag.
2015-10-27, Månadsuppföljning per september och helårsprognos noteras och överlämnas till KS. Negativ avvikelse mot periodens budget med - 3,2 mnkr, prognos för helår har försämrats och uppgår till -4,5 mnkr.	2016-03-01, Verksamhetsberättelse 2015 godkänns och lämnas till KS.
2015-11-24, Månadsuppföljning per oktober och helårsprognos noteras och överlämnas till KS. Periodens utfall uppgår till negativ	

budgetavvikelse med 5,5 mnkr, helårsprognosen är fortfarande -4,5 mnkr.	
2015-12-22, Månadsuppföljning per november och helårsprognos noteras och överlämnas till KS. Negativ budgetavvikelse i perioden på - 6,6 mnkr, helårsprognos har försämrats med 3,5 mnkr sedan oktober och uppgår till -8 mnkr.	

3.2.7. Byggnadsnämnden

Det framgår av Byggnadsnämndens sammanträdesprotokoll under 2015 att nämnden tagit del av uppföljning av ekonomi samt prognos för hela året flera gånger.

Byggnadsnämndens protokoll är inte tydligt uppmärkta på hemsidan utan är benämnda "Allmänna ärenden och lista över bygglovsärenden m.m.". I dokumentet ligger protokoll och handlingar blandat.

Intern kontroll har inte behandlats på nämndssammanträdena under året.

Ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning 2015

Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsuppföljning
2015-01-27, Budget 2015 godkänns.	2015-01-27, Verksamhetsplan 2016-2017 godkänns. Förvaltningen får i uppdrag att utveckla mätbara resultatmål med hänsyn till KF nya inriktningsmål och indikatorer.
2015-03-17, Månadsuppföljning februari och helårsprognos godkänns och överlämnas till KS. Bokslutsprognos visar budget i balans.	2015-05-19, Information om Bygglovsalliansens årsrapport
2015-04-21, Månadsuppföljning mars och helårsprognos, godkänns och överlämnas till KS. Bokslutsprognos visar budget i balans.	2015-06-16: - Trafiksäkerhetsprogrammet inklusive investeringsplan godkänns. Tillgänglighetsprogrammet och åtgärdsplan godkänns
2015-05-19, Månadsuppföljning april godkänns och överlämnas till KS. Bokslutsprognos visar överskott om 0,5 mnkr.	2015-09-22: - Uppföljning- och utvärderingsplan – komplettering till budget 2016, överlämnas till KS. - Målstyrning byggnadsnämnden (målstyrningsdokument) – komplettering till budget 2016, överlämnas till KS. - STRADA-redovisning av statistik över alla registrerade olyckor längs kommunens vägar, informationen noteras till protokollet.
2015-06-16, Månadsuppföljning maj, godkänns och lämnas till KS. Bokslutsprognosen visar på överskott om 0,5 mnkr.	2015-12-22, Åtterrapporering – Margretelundsvägen. Enligt tidigare uppdrag. Informationen noteras till protokollet och nämnden anser uppdraget slutfört.
2015-08-25, Månadsuppföljning juni godkänns och lämnas till KS. Positiv budgetavvikelse för perioden 0,8 mnkr, bokslutsprognos visar överskott om 0,5 mnkr.	2016-02-23, Verksamhetsberättelse 2015 noteras till protokollet och lämnas till KS.
2015-09-22, Verksamhetsberättelse Delårsbokslut augusti noteras till protokollet och	

lämnas vidare till KS. Helårsprognosen visat positiv avvikelse om 0,5 mnkr.	
2015-10-20, Månadsuppföljning september godkänns och lämnas till KS. Positiv budgetavvikelse för perioden 4,9 mnkr, bosklutsprognos visar överskott om 2 mnkr, vilket härrörs från bygglovsverksamheten.	
2015-12-22: - Månadsuppföljning november godkänns och lämnas till KS. Positiv budgetavvikelse för perioden 4,2 mnkr, bosklutsprognos visar överskott om 3,1 mnkr. - Information om långsiktig ekonomisk planering budget 2016, plan 2017-2026 (LEP) och nämnden får ta del av rapporten. Informationen noteras.	

3.2.8. Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Det framgår av Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträdesprotokoll under 2015 att nämnden tagit del av uppföljning av ekonomi och verksamhet samt prognos för hela året löpande. Förklaringar finns med anledning av aktuell rapportering.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden antog den 3 februari 2015 en intern kontrollplan.

Kontrollmoment i planen var

- Administrativa rutiner
- Inköp och upphandling
- Lönerapportering

2015-12-08 presenterades för nämnden en uppföljning av miljö- och hälsoskyddsnämndens interna kontroll 2015. För ett av de tre områdena konstaterades avvikelser, där förbättrade rutiner införts under året och inga avvikelser kunnat konstateras efter det.

Ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning 2015

Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsuppföljning
2015-02-03, Internbudget och verksamhetsplan 2015, inklusive tillsynsplaner, antas.	• 2015-09-29, Verksamhetsberättelse Delårsbokslut augusti, noteras till protokollet och lämnas till KS.
2015-03-10, Månadsuppföljning februari och prognos per december godkänns. Prognos för helår i linje med budget.	
2015-04-28, Månadsuppföljning mars, godkänns. Prognos för helår i linje med budget.	
2015-06-02, Månadsuppföljning april, godkänns. Prognos för helår visar ingen avvikelse mot budget.	
2015-08-25, Månadsuppföljning per juni och	

prognos för december, godkänns. Utfall för perioden är -0,4 mnkr vilket härrörs från lägre intäkter av tillsyn enskilda avlopp, att vissa planerade tillsynsprojekt inte är genomförda samt högre personalkostnader. Prognos för helår är -0,15 mnkr mot budget.	
2015-09-29, Verksamhetsberättelse Delårsbokslut augusti, noteras till protokollet och lämnas till KS. Bokslutsprognos på -0,15 mot budget.	
2015-11-03: - Månadsuppföljning september, godkänns. Helårsprognos underskott om -0,15 mnkr. - Preliminär månadsuppföljning oktober, noteras till protokollet. Helårsprognos underskott om -0,15 mnkr.	
2015-12-08: - Månadsuppföljning oktober och prognos december, godkänns. Tidigare prognos ligger kvar. - Månadsuppföljning november och prognos december, godkänns. Prognos för helåret är ett mindre överskott mot budget.	

3.2.9. Socialnämnden

Det framgår av Socialnämndens sammanträdesprotokoll under 2015 att nämnden tagit del av uppföljning av verksamhet och ekonomi samt prognos för hela året flera gånger per år. Förklaringar finns med anledning av aktuell rapportering.

Nämnden fattar aktiva beslut om kontinuerlig återrapportering vid uppmärksammade brister, vilket sker.

Intern kontroll har inte behandlats på nämndssammanträdena under året.

Ekonomisk uppföljning och verksamhetsuppföljning 2015

Ekonomisk uppföljning	Verksamhetsuppföljning
2015-01-22, Budget 2015, godkänns.	2015-01-08, Beslut om att utse ett Socialt utskott, för att fatta beslut i nämndens ställe vid brådskande ärenden.
2015-03-26, Månadsuppföljning februari, noteras och överlämnas till KS. Överskott mot periodbudget om 1,9 mnkr, prognos för helår är överskott om +2 mnkr.	2015-01-22, Verksamhetsplan 2015-2017, godkänns. Förvaltningen får i uppdrag att utveckla mätbara resultatmål utifrån kommunfullmäktiges nya inriktningsmål och indikatorer.
2015-04-23, Månadsuppföljning mars, noteras och överlämnas till KS. Överskott mot periodbudget på 1,5 mnkr, prognos för helår är överskott om 3,7 mnkr mot budget.	2015-02-19, Brukarundersökning inom individ- och familjeomsorgens myndighetsutövning, noteras till protokollet.
2015-05-21, Månadsuppföljning april, noteras och lämnas till KS. Prognos helår visar överskott	2015-03-26, Information om avvikelshantering, noteras till protokollet

mot budget med 4 mnkr.	
2015-06-11, Månadsuppföljning maj, noteras och lämnas till KS. Förväntat överskott mot budget med 3,7 mnkr för helåret.	2015-04-23, Rapportering om ej verkställda beslut per mars, noteras och lämnas till KS. Inga ej verkställda beslut.
2015-08-27, Månadsuppföljning juni, noteras och lämnas till KS. Förväntat överskott mot budget med 4,4 mnkr för helåret.	2015-06-11, Verksamhetsplan Familjestödsenheten 2015, antas
2015-09-24, Delårsbokslut augusti 2015, godkänns och överlämnas till KS. Helårsprognosen har förbättrats med 1,1 mnkr sedan juni och uppgår nu till ett överskott med 5,5 mnkr.	2015-08-27, Rapportering om ej verkställda beslut per juni, noteras och lämnas till KS. Ett ej verkställt beslut avseende kontaktperson.
2015-10-22, Månadsuppföljning september, noteras och överlämnas till KS. Prognos helår samma som vid delår.	2015-09-24, Rapport om handläggningsbrister inom familjestödsenheten, läggs till handlingarna. Förvaltningen får uppdrag att vid nästa sammanträde rapportera om utvecklingen. - Uppföljning görs vid 2015-10-22, där nämnden tar del av rapporten och önskar ny uppföljning senast vid sammanträdet i december
2015-11-19, Månadsuppföljning oktober, noteras och överlämnas till KS. Helårsprognosen är ett förväntat överskott om 5,8 mnkr.	2016-01-21, Rapportering om ej verkställda beslut per december, noteras och lämnas till KF. Inga verkställda beslut.
2015-12-17, Månadsuppföljning oktober, noteras och överlämnas till KS. Helårsprognosen har försämrats senaste månaden, ett förväntat överskott om 2,1 mnkr.	Under hösten ges information om flyktingsituationen och Lex Sarah-utredning på flera sammanträden.
2016-02-25, Verksamhetsberättelse 2015, godkänns och lämnas till KS. Utfall på +3,2 mnkr.	

Kommentarer

Vi kan konstatera att nämnder och styrelser i delvis haft en tillräcklig kontroll under året. Deras styrning, uppföljning och kontroll har varit tillfredställande när det gäller att löpande hålla sig informerade om ekonomi och verksamhet under pågående år. Vi saknar emellertid en aktiv styrning när det gäller hantering av befarade underskott inom Vård- och omsorgsnämndens och Produktionsstyrelsens verksamheter, i form av beslut om insatser och åtgärder för att nå en budget i balans.

Det noteras vidare att endast en nämnd, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, har antagit och följt upp en internkontrollplan under 2015. Samtidigt tog Kommunstyrelsen beslut om policy samt riktlinje för intern kontroll i november 2015, i vilken följande framgår:

”Internkontrollplaner ska upprättas på enhetsnivå och utgå ifrån centrala direktiv samt enhetens egen risk- och väsentlighetsanalys. Nämndens samtliga planer på enhetsnivå ska sammanställas. Denna sammanställning ska behandlas av nämnd samt överlämnas till Kommunstyrelsen. Internkontrollplaner ska upprättas inför varje nytt kalenderår.”

När det gäller uppföljning av internkontrollplanerna anger policyn följande:

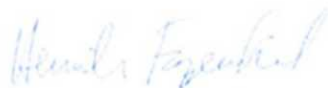

”Efter att kontroller enligt internkontrollplanerna har genomförts under året ska en sammanställning göras på nämndnivå med sammanfattande analys. Denna sammanställning ska fastställas av nämnd samt överlämnas till Kommunstyrelsen.”

Genom den nya policyn med tillhörande riktlinjer bedömer vi att nämnder och styrelser kontroll över sin verksamhet bör komma att förstärkas.

2016-03-18

Henrik Fagerlind

Projektledare/Uppdragsledare

Försättsblad bilaga 2

- Armada Fastighets AB

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Armada Fastighets AB, org.nr 556120-8249

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Armada Fastighets AB för räkenskapsåret 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Armada Fastighets AB för räkenskapsåret 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Österåker den 21 mars 2016

Ernst & Young AB

Fredrik Hävrén
Auktoriserad revisor

Till årsstämman i Armada Fastighets AB
Organisationsnummer 556120-8249

Granskningsrapport för år 2015

Vi har granskat bolagets verksamhet under år 2015.

Styrelse och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisions sed i kommunal verksamhet. Det innebär att vi planerat och genomfört granskningen för att i rimlig grad försäkra oss om att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig. Vår granskning har utgått från de direktiv bolagets ägare fattat samt att verksamheten håller sig inom de ramar bolagsordningen anger. Vi anser att vår granskning ger oss en rimlig grund för uttalanden nedan.

Vår samlade bedömning är att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi finner därför inte anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

Österåker den 21 mars 2016

Bengt Olén

Av fullmäktige i Österåker kommun utsedd lekmannarevisor

Ann-Katrine Flodén

Av fullmäktige i Österåker kommun utsedd lekmannarevisor

Försättsblad bilaga 3

- Roslagsvatten AB

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Roslagsvatten AB, org.nr 556142-2394

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Roslagsvatten AB för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Roslagsvatten AB för räkenskapsåret 2015-01-01 - 2015-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 14 mars 2016

Ernst & Young AB

Fredric Hävrén

Auktoriserad revisor

Till årsstämman i Roslagsvatten AB

Organisationsnummer 556142-2394

Granskningsrapport för år 2015

Vi har granskat bolagets verksamhet under år 2015.

Styrelse och VD svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och kontroll och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

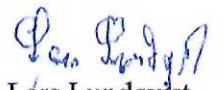
Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen och god revisions sed i kommunal verksamhet. Det innebär att vi planerat och genomfört granskningen för att i rimlig grad försäkra oss om att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillräcklig. Vår granskning har utgått från de direktiv bolagets ägare fattat samt att verksamheten håller sig inom de ramar bolagsordningen anger. Vi anser att vår granskning ger oss en rimlig grund för uttalanden nedan. Vår samlade bedömning är att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi finner därför inte anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

Åkersberga den 14 mars 2016

Jan Winberg

Av fullmäktige i Österåker kommun utsedd lekmannarevisor

Lars Lundqvist

Av fullmäktige i Vaxholms stad utsedd lekmannarevisor

Kristina Östman

Av fullmäktige i Knivsta kommun utsedd lekmannarevisor

Claes-Robert von Post

Av fullmäktige i Vallentuna kommun utsedd lekmannarevisor

Lars-Olof Laurén

Av fullmäktige i Ekerö kommun utsedd lekmannarevisor

Försättsblad bilaga 4

- Storstockholms Brandförsvär

Revisorerna i Storstockholms brandförvarsförbund

Till: Fullmäktige i respektive medlemskommun:

Danderyds kommun

Täby kommun

Lidingö stad

Vallentuna kommun

Solna stad

Vaxholms kommun

Stockholms stad

Värmdö kommun

Sundbybergs stad

Österåkers kommun

Revisionsberättelse för år 2015

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i Storstockholms brandförvar (organisationsnummer 222000 – 0356).

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, förbundsordningen och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vår granskning visar att årsredovisningen är upprättad i enlighet med kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Vi bedömer sammantaget att direktionen i Storstockholms brandförvar i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att direktionens interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som direktionen uppställt, i allt väsentligt.

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionens ledamöter samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Vi åberopar bifogade revisionsskrivelser och rapporter.

Stockholm den 19 februari 2016

Leo Smidhammar

HansErik Salomonsson

Per Stockhaus

Peter Frej

Bilagor:

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

De sakkunnigas rapporter (nr 1-4)

Storstockholms brandförsvär

2016 -03- 08

Dnr. 106-346/2016

Revisionsrapport 2015
Genomförd på uppdrag av revisorerna
i februari 2015

Storstockholms brandförsvär

Granskning av årsbokslut och
årsredovisning 2015

Building a better
working world

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1. Granskningens omfattning	3
2. Förbundets ledning och styrning	3
3. Väsentliga händelser under år 2014.....	4
4. Förbundets ekonomiska resultat och ställning 2015.....	4
4.1. Förbundets resultat 2014	4
4.2. Balansräkning	5
4.3. Finansiell ställning	7
5. Förbundets årsredovisning.....	8
5.1. Förvaltningsberättelsen	8
5.2. Resultaträkning, balansräkning notförteckning	9
6. Bokslutsprocess 2015.....	10
7. Sammanfattande slutsatser av årets revision.....	10

1. Inledning

På uppdrag av Storstockholms brandförsvars förtroendevalda revisorer har EY granskat förbundets årsredovisning per 31 december 2015. Revisionen har utförts i enlighet med kommunallagen, kommunala redovisningslagen samt god revisionssed i Sverige.

Syftet med denna rapport är främst att ge förbundets förtroendevalda revisorer information om årsbokslutet 2015, samt att redovisa de väsentligaste noteringarna som framkommit vid granskningen av bokslutet och årsredovisningen. Alla belopp är angivna i miljoner kronor (mkr) om inte annat anges.

Under 2015 har revisorerna i enlighet med sin revisionsplan genomfört följande granskningar, vilka har avrapporterats i separata rapporter:

- Granskning av förbundets hantering av IT
- Granskning av delårsbokslut
- Granskning av årsbokslut och årsredovisning

1.1. Granskningens omfattning

Granskningen av årsredovisningen har omfattat följande delar:

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Finansieringsanalys
- Noter (tilläggsupplysningar)

Granskningen av årsredovisningen och bokslutet har inriktats mot väsentliga poster och avvikelser samt omfattar också bedömningar av förbundets ekonomiska ställning och utveckling.

Under året har revisionen haft ett flertal möten med företrädare för förbundets ledning i syfte att informera oss om väsentliga händelser, transaktioner och beslut.

2. Förbundets ledning och styrning

Från och med 2013 övergick förbundet till att ledas av en direktion istället för ett förbundsfullmäktige och en förbundsstyrelse som tidigare. Direktionen har under året bestått av 14 ledamöter samt ersättare som sammanträtt åtta gånger under året. I samband med våra granskningar under året har vi tagit del av direktionens protokoll samt övriga väsentliga styrdokument med avseende på år 2015. Det noteras att förbundet har haft en fastställd plan för intern kontroll som tillämpats under året.

3. Väsentliga händelser under år 2015

År 2015 är Storstockholms brandförsvars sjunde verksamhetsår. Under året har förbundet arbetat fram ett nytt handlingsprogram för perioden 2016-2019 samt fortsatt med att utveckla organisationen samt former för styrning och uppföljning.

I årsredovisningen finns en redogörelse för viktiga ärenden och händelser som påverkat förbundets verksamhet under året. Statistik av olika slag presenteras på ett överskådligt och tydligt sätt.

4. Förbundets ekonomiska resultat och ställning 2015

4.1. Förbundets resultat 2015

Nedanstående tabell sammanfattar förbundets resultat och utfall i jämförelse mot tidigare år. Det bör noteras att det gjorts justeringar i budget där omklassificering av försäljning av anläggningstillgångar har gjorts efter fastställande. Justeringen har således inte påverkat intäkter eller kostnader.

Resultatöversikt

(mnkr)	Utfall 2015	Budget 2015	Budget 2015 (*)	2014	2013	2012	2011
Verksamhetens intäkter	85,5	91,4	70,4*	86,9	67	66	65,8
Jämförelsestörande intäkt	0	0	0	0	0	3	0
Summa	85,5	91,4	70,4	86,9	67	69	65,8
Verksamhetens kostnader	-588,9	-642,1	-621,1*	-592,9	-557,4	-576,9	-576,6
Jämförelsestörande kostnad	0	0	0	0	0	-23,2	0
Summa	-588,9	-642,1	-621,5	-592,9	-557,4	-600,1	-576,6
Verksamhetens nettokostnad	-503,4	-550,7	-530,2	-506	-490,4	-531,1	-510,8
Medlemsavgifter	525,3	555,3	555,3	545,9	544,3	536,8	528,1
Finansiella intäkter/kostnader	-8,2	-4,6	-4,6	-3,1	-2	-2,8	-1,9
Jämförelsestörande finansiell kostnad	0	0	0	0	-27,6	0	-18,9
Årets resultat	13,7	0	0	36,8	24,3	2,9	-3,5

Intäkter:

Förbundets verksamhetsintäkter för 2015 uppgår till 85,5 mkr och överstiger budget med 15,1 mkr. I jämförelse med föregående år har intäkterna minskat något. Avvikelser mot budget förklaras av ökade intäkter avseende automatlarm samt ökning av övriga intäkter, med undantag för tilläggstjänster som har minskat.

Medlemsavgifterna uppgår i årsbokslutet till 525,3 mkr, vilket understiger budget med 30 mkr. Detta beror på att förbundets direktion den 22 januari 2016 beslutade (per capsulam) om en återbetalning av medlemsavgifter motsvarande 30 mkr. Av direktionens beslutsunderlag framgår att återbetalningen beror på ett "underutnyttjande" av erhållna medel.

Kostnader:

Förbundets verksamhetskostnader understiger budget med ca 53,2 mkr. Personalkostnaderna, exklusive pensionskostnader, uppgår till 371,8 mkr, vilket understiger budget med ca 18 mkr. Avvikelsen förklaras bland annat av oplanerade vakanser samt minskade kostnader för övertidsersättning samt färre rekryteringar av sommarvikarier.

Övriga verksamhetskostnader, inkl lokalkostnader, uppgår till 141,6 mkr (145,9 mkr) och understiger budget med 12,8 mkr, vilket förklaras av lägre kostnader för företagshälsovård samt lägre kostnader för vissa projekt.

Avskrivningskostnaderna för 2015 uppgår till 19,1 mkr, vilket är något lägre än budget, vilket beror på något mindre investeringar än planerat. Vidare redovisar förbundet en mindre realisationsvinst om 1,4 mkr vid försäljning av anläggningstillgång.

Pensioner:

Förbundets pensionskostnader uppgår i bokslutet till 56,4 mkr (54,7 mkr), vilket redovisats i enlighet med underlag från KPA. Räddningspersonal har enligt avtal möjlighet att gå i pension vid 58 års ålder. Enligt förbundets årsredovisning uppgår den genomsnittliga pensionsåldern, hos räddningspersonalen, under 2015 till 58 år och 10 månader, vilket är något lägre än den genomsnittsålder som KPA utgår från i sina beräkningar av pensionsåtagandet. En sänkning av den förmodade pensionsåldern innebär en högre pensionsskuld för förbundet. Genomsnittsåldern för pensionsavgångar för hela personalgruppen uppgår till 60 år och två månader.

Det är vår uppfattning att förbundet fortsatt behöver följa genomsnittlig pensionsålder och anpassa beräkningar av pensionskulden till bästa möjliga uppskattning av när faktisk pensionsålder kommer att inträffa. Detta då förändringar kan ske över tiden, vilket påverkar förbundets pensionsåtaganden på ett betydande sätt.

4.2. Balansräkning

Balansräkningen har granskats utifrån följsamhet till lag om kommunal redovisning, givna rekommendationer från rådet för kommunal redovisning samt i övrigt i enlighet med god redovisningssed. Avstämning har utförts av att balansposter överensstämmer mot bokslutsdokumentation och underliggande bilagor. Genom stickprov samt avstämning mot sidoordnade system har kontroll gjorts av att posterna värderats samt periodiserats på ett korrekt sätt.

Materiella anläggningstillgångar:

Årets investeringar uppgår till 23,8 mkr (22,2 mkr), vilket utgör ca 79 procent av årets totala investeringsbudget. Merparten av investeringarna är hänförliga till investeringar i räddningsfordon, påbyggnad på stegbilar där chassit anskaffades under 2014. Avvikelsen mot budget om 6,2 mkr förklaras av att leveransen av ett ledningsfordon försenats samt att anskaffning av hjälmar skjuts på framtiden för att bl.a. avvakta en kommande EU-standard för räddningshjälm.

Building a better
working world

Vi har kontrollerat att redovisningen enligt huvudboken överensstämmer med förbundets anläggningsregister. Stickprovsvis granskning har genomförts av periodens investeringar mot verifierande underlag och avskrivningar har stickprovsvis kontrollberäknats. Granskningen som utförts med avseende på rörelse- och balansgillhet har inte föranlett några anmärkningar.

Kortfristiga fordringar:

Övriga kortfristiga fordringar utgörs av kundfordringar, interimfordringar samt övriga kortfristiga fordringar. De kortsiktiga fordringarna har minskat med 0,8 mkr sedan årsbokslutet 2014. Granskning har skett mot verifierande underlag utan noteringar.

Kassa och bank:

Kassa och banktillgodohavanden uppgår till 653,8 mkr vilket innebär en ökning med 75 mkr mot årsbokslutet 2014. Ökningen förklaras bland annat av att förbundet inte genomfört investeringar i enlighet med budget, att man har minskade fordringar samt att man sålt byggnader. Vi har stämt av redovisade saldon mot engagemangsbesked. Inga differenser har noterats.

Avsättningar:

Avsättningar utgörs i huvudsak av förbundets pensionsåtaganden. Vi har stämt av redovisade belopp mot beräkningsunderlag och prognos från KPA. I likhet med tidigare år noteras att KPA's beräkningar av förbundets pensionsåtaganden bygger på en genomsnittlig pensionsålder uppgående till 59,7 år för brandmän som omfattas av avtal med rätt att gå i pension vid 58 års ålder. Den faktiska pensionsåldern i förbundet har under 2015 varit något lägre.

Kortfristiga skulder:

De kortfristiga skulderna uppgår till 244 mkr per 31 december och utgörs främst av leverantörsskulder, interimsskulder, övriga kortfristiga skulder samt semesterlöne- och övertidsskulder. Vi har utfört avstämningar mellan huvudboken och verifierande underlag hämtade från försystem till ekonomisystemet. Inga väsentliga avvikelser eller differenser har iakttagits. Dessa har totalt minskat med 0,6 mkr sedan december föregående och ligger således i nivå med 2014.

Investeringar:

Årets investeringar uppgår till totalt till 23,8 mkr och avser i huvudsak räddningsfordon. Årets faktiska investeringar understiger budget med 6,2 mkr och förklaras av att leveransen av ett ledningsfordon försenats samt att anskaffning av hjälmar skjuts på framtiden för att bl.a. avvakta en kommande EU-standard för räddningshjälm.

Vår bedömning:

Vid vår granskning har vi stickprovsvis stämt av väsentliga intäkts- och kostnads poster mot verifierande underlag samt utfört egna kontrollberäkningar. Vid granskningen har vi inte identifierat några väsentliga felaktigheter i det redovisade årsbokslutet. Balans- och resultaträkningar ger dock en, i allt väsentligt, rättvisande bild av förbundets ekonomiska ställning per den 31 december 2015.

Dock noterar vi att förbundet bör utreda huruvida den genomsnittliga pensionsåldern hos räddningspersonalen återspeglas på ett korrekt sätt vid beräkning av pensionsåtagandet.

Vidare är det vår bedömning att analysen av årets resultat bör utvecklas än mer till kommande år.

4.3. Finansiell ställning

Ett vedertaget nyckeltal för att bedöma det ekonomiska läget i en kommunal verksamhet är nettokostnader i relation till intäkter. Överstiger nyckeltalet 100 procent måste den löpande verksamheten täckas på annat sätt än genom verksamhetsintäkter, exempelvis genom ett finansiellt nettoöverskott eller försäljning av tillgångar. För Storstockholms brandförsvaret har nyckeltalet understigit 100 procent under de flesta år sedan storförbundet bildades. För år 2015 uppgår nettokostnadernas andel av intäkterna till 96,4 (92,6) procent. Försämringen mot tidigare år förklaras av återbetalningen av medlemsavgifter uppgående till 30 mkr. Nyckeltalet uppvisar fortfarande en positiv bild av förbundets verksamhet.

Soliditet:

I nedanstående tabell redovisas några av de finansiella nyckeltal som förbundet själv använder i sin styrning och uppföljning av verksamheten.

Ekonomisk analys %	2015	2014	2013	2012	2011
Soliditet ³⁾	15,1	10,8	7,1	4,0	4,1
Kassalikviditet ⁴⁾	286	256	263	216	192
Självfinansieringsgrad ⁵⁾	138	281	253	136	209

3) Eget kapital i förhållande till totalt kapital

4) (Kortfristiga fordringar+kortfristiga placeringar+kassa och bank)/kortfristiga skulder

5) Justerat resultat (minus avskrivningar & jämförelsestörande poster) i förhållande till investeringsvolym

Förbundets soliditet, exklusive ansvarsförbindelsen för pensioner, uppgår i årsbokslutet till 15,1 procent, vilket således utgör en förbättring i jämförelse med föregående år. Ökningen förklaras av ett förbättrat resultat, vilket är en konsekvens av ökade intäkter samt en god kostnadskontroll. Kassalikviditeten är fortsatt god, och har ökat något i jämförelse med föregående år.

5. Förbundets årsredovisning

Vi har granskat förbundets årsredovisning för verksamhetsåret 2015. I granskningen har vi beaktat att god redovisningssed för kommuner/kommunalförbund i allt väsentligt har efterföljts av förbundet. Årsredovisningen inleds med beskrivande avsnitt om förbundets verksamhet under året med inriktning på bland annat direktionens arbete samt uppföljning av handlingsprogram 2012-2015. Därefter följer den formella förvaltningsberättelsen med beskrivningar av bland annat uppföljning av mål och uppdrag, miljöarbete, kompetensförsörjning, ekonomiska rapporter samt intern kontroll.

5.1. Förvaltningsberättelsen

I förvaltningsberättelsens inledande delar redogörs det för den verksamhet som bedrivits under året, med utgångspunkt från de 19 uppdrag (mål) som gällt för 2015. Uppdragen analyseras och utvärderas på ett kortfattat sätt. Nyckeltal och volymer presenteras. Ett särskilt avsnitt beskriver förbundets arbete med utförda tilläggstjänster.

Av förbundets egen analys framgår att måluppfyllelsen varit relativt god för verksamhetsåret 2015 inom de flesta uppdragsområden. Redogörelse för respektive mål sker i tabellform, vilket bedöms ge en överskådlig, om än kortfattad, bild av verksamheten.

I efterföljande avsnitt beskrivs förbundets miljöarbete, en redogörelse för informationer och andra aktiviteter riktat mot allmänhet och media. Väsentliga aktiviteter inom personalområdet redovisas i avsnittet kompetensförsörjning.

Årsredovisningens avslutade avsnitt avser ekonomisk redovisning samt kortfattat arbetet med intern kontroll.

Enligt kommunallagen ska kommuner (och kommunala förbund) uppnå en ekonomi i balans varje år. Av den kommunala redovisningslagens fjärde kapitel framgår att förvaltningsberättelsen ska omfatta en avstämning av det så kallade balanskravet. Redovisade negativa resultat måste återställas inom tre år. Av nedanstående tabell framgår förbundets balanskravsavstämningar för de tre senaste åren.

(mnkr)	2015	2014	2013
Årets resultat enligt resultaträkningen	13,7	36,8	24,3
– Avgår: samtliga realisationsvinster	-1,4	0,0	-1,6
Synnerliga skäl			
– Tillägg: förändring diskonteringsränta pensioner	0,0	0,0	27,6
Årets balanskravsresultat	12,3	36,8	50,3

Balanskravet skiljer sig åt mot redovisat resultat i form av att realisationsresultat och eventuella synnerliga skäl avräknas från det redovisade resultatet. Vår bedömning är att förbundets avstämning av balanskravet ligger i linje med kommunallagens krav och intentioner.

Building a better
working world

I efterföljande avsnitt av årsredovisningen analyseras det ekonomiska resultatet för året med beskrivningar av intäkter, kostnader, finansiella poster etc.

Vår bedömning:

Förvaltningsberättelsen bedöms ge en rättvisande bild av väsentliga händelser under verksamhetsåret 2015. Beskrivning och analys av måluppfyllelse bedömer vi vara tillräcklig. Analysen av årets resultat kan med fördel utvecklas ytterligare inför kommande år, särskilt med avseende på analysen rörande utfall mot budget.

5.2. Resultaträkning, balansräkning notförteckning

Vi har stämt av att redovisad resultat- och balansräkning samt tillhörande notinformation är i överensstämmelse med huvudboken enligt ekonomisystemet samt med verifierade underlag. Vår bedömning är att resultat- och balansräkningar, kassaflödesanalys samt notinformation, i allt väsentligt, är uppställda i enlighet med kommunala redovisningslagen och ger en rättvisande bild per 31 december 2015.

Det noteras att förbundet har en betydande positiv likviditet. Med anledning av detta är det av väsentlighet att en finanspolicy eller placeringspolicy antas av direktionen.

6. Administrativ intern kontroll

Vår granskning av förbundets administrativa interna kontroller har omfattat följande processer:

- ✓ Löneprocessen
- ✓ Hantering av leverantörsfakturor
- ✓ Ledningsnära kostnader

Vår övergripande bedömning är att förbundet har en "tillräcklig" struktur för intern kontroll. I vår granskning har vi noterat att person utanför förbundets egna organisation har möjlighet att attestera kostnader (leverantörsfakturor). Vi ifrågasätter denna rutin. För att stärka den interna kontrollen ytterligare rekommenderas förbundet att:

- ✓ Förbundet rekommenderas att införa uppföljande kontroll av att chefer genomfört kontroll och attest av lönegrundande data inför löneutbetalningar.
- ✓ Utbetalningsfil till bank bör attesteras av SSBF
- ✓ Kontroll av loggar avseende leverantörsregister bör implementeras.
- ✓ Förbundet bör säkerställa att endast personer inom förbundet, eller dess direktion har möjlighet att attestera kostnader.

Building a better
working world

7. Bokslutsprocess 2015

Vår bedömning är att förbundets bokslutsdokumentation håller en tillräcklig kvalité samt överlämnats i tid till revisionen. Dock är det vår uppfattning även i år att den tidplan som gällt för granskningen av årsredovisningen varit alltför snäv. Förbundet bör således skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig tidplan när det gäller revisionens granskning av årsredovisningen inför kommande år.

8. Sammanfattande slutsatser av årets revision

Vår bedömning är att förbundets årsredovisning, i allt väsentligt, ger en rättvisande bild av resultat och ställning per den 31 december 2015 för Storstockholms brandförsvarsförbund.

Stockholm den 19 februari 2016

Johan Perols
Certifierad kommunal revisor

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal revisor

Försättsblad bilaga 5

- Samordningsförbundet Södra Roslagen

Till förbundsmedlemmarna

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2015

Samordningsförbundet Södra Roslagen
Organisationsnummer 222000-3079

Vi har granskat räkenskaperna, årsredovisningen och förbundsstyrelsens förvaltning i Samordningsförbundet Södra Roslagen, org nr 222000-3079, för verksamhetsåret 2015.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen och förvaltningen

Förbundsstyrelsen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen upprättar en årsredovisning som ger en rättvisande bild samt svarar för att det finns en tillräcklig intern kontroll i verksamhet och räkenskaper.

Vårt ansvar

Vi ansvarar för att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om årsredovisningen ger en rättvisande bild och om den interna kontrollen som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Vi har utfört vår granskning utifrån lagen om finansiell samordning, kommunallagen, förbundsordningen, god revisionsred och revisionsreglementet. Granskning enligt god revisionsred innebär för den auktoriserade revisorn att han eller hon utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionsred i Sverige. Dessa standarder kräver att den auktoriserade revisorn följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. *)

Uttalanden

Vi bedömer sammantaget att styrelsen i Samordningsförbundet Södra Roslagen har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att årsredovisningen har upprättats i enlighet med tillämpliga delar av lagen om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som är uppställda.

Vi tillstyrker att styrelsen och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Österåker den 31 mars 2016

Bengt Olin
För kommunerna

Lena Cronvall Morén
För Stockholms läns landsting

Mats Henriksson
Auktoriserad revisor
Deloitte AB
För staten

Bilaga: De sakkunnigas rapport

*) Vår granskning av årsredovisningen innefattar att genom olika åtgärder inhämta underlag om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur förbundet upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i förbundets interna kontroll. Granskningen innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Samordningsförbundet Södra Roslagen

Årlig granskning 2015

EY

Building a better
working world

Innehåll

1	Granskning av Samordningsförbundet Södra Roslagen.....	3
1.1	Inledning	3
1.2	Granskningen utgångspunkter	3
2	Granskning av Årsredovisningen och årsbokslutet 2015.....	4
2.1	Bedömning	4

2016-03-31

Revisorerna i Samordningsförbundet Södra Roslagen

Vår granskning har genomförts som underlag för er ansvarsprövning av Samordningsförbundet Södra Roslagen år 2015.

Vi har i denna rapport sammanfattat iakttagelser från granskningen av årsbokslutet och årsredovisningen för förbundet.

Det har inte framkommit några väsentliga noteringar som påverkar vår bedömning av att resultat och ställning ger en rättvisande bild av förbundets resultat och ställning för året 2015.

Med vänlig hälsning

Mikael Sjölander

Kopia: Förbundets styrelse och förbundschef

1 Granskning av Samordningsförbundet Södra Roslagen

1.1 Inledning

Samordningsförbundet Södra Roslagen granskas av revisorer utsedda av förbundets medlemmar. Granskningen sker i enlighet med god revisions sed i kommunal verksamhet.

Revisorerna har upphandlat Ernst & Young AB (EY) som sakkunnigt biträde.

Förbundet startade sin verksamhet år 2014 efter att samtliga förbundsmedlemmar godkände förbundsordningen den 7 maj 2014.

Förbundet har fortsatt att utveckla den interna organisationen för ökad kännedom om samordningsförbundet. Förbundet har även startat två insatser under 2015:

En strukturell insats "Gemensamma forum" i form av fyra frukostmöten och två lunch-teatrar samt en operativ insats

En operativ insats "Rådgivandeteamet" som bistår medborgare och tjänstemän med en gemensambedömning.

Granskningen har år 2015 fokuserat på räkenskaperna samt genomgång av styrelsens protokoll och handlingar.

1.2 Granskningen utgångspunkter

Denna rapport syftar till att kortfattat sammanfatta resultatet av granskningen av årsbokslutet och årsredovisningen, samt att ge revisorerna ytterligare information och underlag inför ansvarsprovningen av förbundets styrelse.

Enligt 7 § i lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser har samordningsförbunden till uppgift att:

1. Besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen
2. Stödja samverkan mellan samverkansparterna
3. Finansiera insatser som avser individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och som syftar till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete
4. Besluta på vilket sätt de medel som står till förfogande för finansiell samordning skall användas
5. Svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna
6. Upprätta budget och årsredovisning för den finansiella samordningen.

Det är styrelsens ansvar att säkerställa att förbundets verksamhet ryms inom och stödjer punkterna i 7 §.

Vid revisionen av samordningsförbunden skall bestämmelserna i 9 kap 4-18 § § i kommunallagen tillämpas. Det innebär bl.a. att revisorerna skall pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

2 Granskning av Årsredovisningen och årsbokslutet 2015

Granskningen av årsredovisningen har omfattat en genomgång av att årsredovisningen är upprättad i enlighet med kommunal redovisningslag. Till resultat och balansräkning har ytterligare upplysningar lämnats i noter.

Förbundschefen är anställd av Österåkers kommun och förbundet har också sina lokaler i Österåkers kommunhus.

Intäkterna i förbundet uppgår till 2 440 tkr (1 600 tkr) och har avstämts mot beslutade intäkter för 2015 från medlemmarna.

Kostnaderna uppgår till 1 762 tkr (441 tkr), varav kostnader för förbundschef, övriga personalkostnader, förbrukningsinventarier, konsultarvoden, revision och konferenskostnader utgör de mer väsentliga posterna. Kostnaderna har för väsentliga poster stämts av mot underlag utan anmärkningar.

2.1 Bedömning

Förbundet startade sin verksamhet under 2014 och förbundschefen kom på plats i september 2014. År 2014 och 2015 har huvudsakligen varit uppstartsår med fokus på att komma till stånd med interna rutiner och skapa relationer med olika nätverk. År 2014 blev överskottet 1 159 tkr. Vi noterade då att det är viktigt att styrelsen verkar för att så fort som möjligt komma igång med förbundets verksamhet i den omfattning som medlemmarna finansierar verksamheten. År 2015 har verksamheten kommit igång i med insatser och överskottet uppgår till 677 tkr.

Vi bedömer att årsredovisningen för 2015 i allt väsentligt är upprättad i enlighet med kommunal redovisningslag.

Försättsblad bilaga 6

- Stockholmsregionens Försäkring AB

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Stockholmsregionens Försäkring AB org.nr. 516406-0641

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stockholmsregionens Försäkring AB för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisning

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Stockholmsregionens Försäkring ABs finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra förordningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets resultat samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Stockholmsregionens Försäkring AB för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets resultat och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets resultat och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets resultat har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen och försäkringsrörelselagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman behandlar resultatet enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 10 mars 2016

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Eva Fällén
Auktoriserad revisor

Försättsblad bilaga 7

- AB Vårlyus

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Aktiebolaget Världus, org.nr 556485-4791

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Aktiebolaget Världus för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Aktiebolaget Världus och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dessas finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Aktiebolaget Världus för år 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 23/3 2016

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Bo Åsell
Auktoriserad revisor

Försättsblad bilaga 8

- Visit Roslagen AB

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Visit Roslagen AB

Org.nr 556525-2722

Rapport om årsredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Visit Roslagen AB för räkenskapsåret 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Visit Roslagen ABs finansiella ställning per den 2015-12-31 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Visit Roslagen AB för räkenskapsåret 2015.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Norrtälje den 8 april 2016

Alexandra Lindqvist
Auktoriserad revisor